

Rudolf Steiner

**MISTERIILE ORIENTULUI ȘI ALE
CREȘTINISMULUI**

**De la Misteriile lui Zarathustra până
la Misteriile Sfântului Graal**

GA 144

Un ciclu de patru conferințe,
ținute la Berlin în perioada 3-7 februarie 1913

Traducere după:

Rudolf Steiner

Die Mysterien des Morgenlandes und des Christentums

După stenograme nerevizuite de conferențiar,
editate de Rudolf Steiner-Nachlaßverwaltung
Editura Rudolf Steiner, Dornach/Elveția 1985

Traducător: Andrea Dumitrescu

©2024 Biblioteca antroposofică, pentru prezenta traducere în
limba română

Biblioteca antroposofică: www.spiritualrs.net

CUPRINS

CONFERINȚA I – Berlin, 3 februarie 1913.....4

Principiul inițierii este corelat cu evoluția omenirii și se schimbă în epocile succesive ale omenirii. În prezent principiile inițierii sunt prezentate public și oricine poate atinge un anumit nivel al inițierii fără îndrumare personală. Inițierea necesită întărirea și transformarea forțelor sufletului: impresiile senzoriale, gândurile, ideile și judecățile trebuie să se schimbe dintr-un scop într-un mijloc; punctele de vedere și opiniile personale trebuie depășite. Dezvoltarea prin meditație a neînfricării. Prima treaptă a inițierii: „A veni în contact cu experiența morții”. Trăirea singurătății și a neantului. A doua treaptă a inițierii: „Trecerea prin lumea elementară”. Revărsarea forțelor din sine însuși pentru a se uni cu lumea spirituală și a ajunge să o cunoască. Antrenamentul în Misterii consta într-o creștere a energiilor sufletului.

CONFERINȚA a II-a – Berlin, 4 februarie 1913.....24

Întărirea puterilor sufletului ca o condiție prealabilă pentru ascensiunea în lumile superioare. Contopirea legilor naturale și a legilor morale în lumea spirituală. Întâlniri cu sufletele morților. Printr-o viață pământească lipsită de conștiința sau de responsabilitate sufletele omenești se condamna ca în viața dintre moarte și o nouă naștere să fie slujitorii ființelor spirituale care aduc pe Pământ boli, molime și decese premature. Comoditatea în viața pământească face ca după moarte sufletul omului să devină slujitorul lui Ahriman, stăpânul obstacolelor și rezistențelor. Dezvoltarea la inițiat a

sentimentelor pentru relația vegetației cu lumea stelelor. A treia treaptă de inițiere: „Vederea Soarelui la miezul nopții”. Experiența Eului ca Soare și a trupului astral ca Lună și planete pentru trupurile eteric și fizic la om.

CONFERINȚA a III-a – Berlin, 5 februarie 1913.....42

A treia treaptă a inițierii: „A sta în fața zeilor de sus și de jos”. Inițierea prin Zarathustra. Cunoașterea forțelor și ființelor care lucrează de la Soare și Lună pentru construirea trupurilor eteric și fizic. Misteriile egiptene timpurii. Trăirea Sunetelor sferelor și a Cuvântului cosmic. Isis și Osiris. Trăirea nașterii lui Osiris – Cuvântul cosmic. Misteriile egiptene târzii. Experiențe sufletești dureroase. Osiris smuls lui Isis. „Fiii văduvei”. Tranziția de la cultura egipteană la cultura Vechiului Testament prin Moise care a dus cu sine taina lui Osiris. Tăcerea Cuvântului cosmic; abandonul și singuratarea celor ce se inițiau. Experiența muririi treptate a Zeului care trece într-o altă lume.

CONFERINȚA a IV-a – Berlin, 7 februarie 1913.....60

Cuvânt creator care a dispărut din vederea spirituală în Egiptul antic s-a ridicat în epoca noastră ca Sfântul Graal. Repetarea a ceea ce s-a trăit în sufletului senzației în cultura egipteană prin Masa Rotundă a Regelui Arthur. Arthur, Ginevra și cavalerii săi sunt imagini umane ale soarelui, lunii și zodiacului. Repetarea tainelor sufletului rațiunii din perioada greco-latină prin legenda Sfântului Graal. Partea devenită moartă a trupului și partea devenită inconștienta a sufletului asupra cărora acționează forțele luciferice și ahrimanice. Graalul – noua înțelepciune, pentru sufletul conștienței. Oponenții Graalului Klingsor și Iblis. Montsalvat și Chastelmarveille. Noua spiritualitate nu mai este legată de un loc de pe Pământ. Parsifal întruchiparea inițierii moderne

în privința sufletului conștienței. Învingerea apatiei și a îndoielii. Natura dublă a omului modern: Parsifal care se străduiește și Amfortas rănit. Omul trebuie să-l cunoască în el însuși pe Amfortas pentru a-l putea cunoaște pe Parsifal.

CONFERINȚA I

Berlin, 3 februarie 1913

În aceste conferințe aş vrea să vă ofer o imagine a esenței Misteriilor și a legăturii ei cu viața spirituală a umanității. Prin urmare, este necesar ca astăzi, ca o introducere, să ajungem la o înțelegere cu privire la felurite experiențe pe drumul către lumile superioare. În această introducere vor trebui, ce-i drept, să fie prezentate lucruri care au fost deja atinse într-o anumită privință în studiile noastre antroposofice; însă pentru considerațiile noastre din următoarele câteva zile vom avea nevoie de anumite puncte de vedere, care poate până acum au fost mai puțin considerate, cel puțin nu în contextul necesar.

Tot ceea ce cuprindem în conceptul de sistem al Misteriilor se întemeiază în ultimă instanță pe experiențele inițiaților în lumile superioare. Din lumile superioare trebuie să fie adusă jos cunoașterea, trebuie de asemenea să fie aduse jos impulsurile acțiunii practice, în măsura în care această cunoaștere și impulsurile acțiunii practice intră în considerare în Misterii. Acum, s-a subliniat adesea: Așa cum evoluția umană ia forme diferite în cele mai diverse domenii în perioadele succesive ale vieții umane, tot așa este valabil și în privința a tot ceea ce numim sistemul misterial. Nu degeaba mergem cu sufletul nostru prin vieți umane succesive. Mergem prin vieți umane succesive, deoarece în fiecare încarnare putem trăi lucruri noi și le putem adăuga la ceea ce am unit cu sufletul nostru în încarnările anterioare. Imaginea lumii exterioare s-a schimbat complet în cele mai multe cazuri, atunci când, după ce am trecut

prin lumea spirituală între moarte și nașterea din nou, intrăm iarăși prin naștere în existența fizică a omului. De aceea, din motive ușor de recunoscut, sistemul mistic, principiul inițierii, trebuie de asemenea să se schimbe în epocile succesive ale omenirii.

În vremea noastră, principiul inițierii a suferit deja o schimbare extraordinară, în sensul că într-o anumită măsură, până la un anumit nivel, inițierea poate fi atinsă, ca să spunem așa, fără nici o îndrumare personală, prin faptul că în prezent este posibil să deslușești publicului principiile inițierii într-atâta cât acest lucru a fost făcut, de exemplu, în cartea mea *Cum se dobândesc cunoștințe despre lumile superioare?*. Oricine încearcă în mod foarte serios să se supună experiențelor care sunt descrise în această carte, poate merge foarte departe în ceea ce privește principiul inițierii. Aplicând asupra sufletului său ceea ce este prezentat acolo, el poate ajunge până acolo că existența lumilor spirituale devine pentru el o cunoaștere, care este la fel de mult cunoaștere precum este cunoașterea lumii fizice exterioare, – din motivul că prin aplicarea asupra propriului său suflet, în mod succesiv, lent și gradual a celor descrise, el poate ajunge să facă saltul în înțelegerea lumilor spirituale. Acum a devenit posibil să se descrie cursul inițierii care poate fi parcurs fără ca în viața sufletului să survină evenimente speciale, ca să spunem așa, care să conducă această viață a sufletului la catastrofe deosebite și revoluții deosebite.

Până acolo deci, este posibil astăzi să discutăm public drumul până în lumile superioare. Cu toate acestea, trebuie spus că și astăzi, dacă omul vrea să progreseze semnificativ, drumul până în lumile superioare este legat de îndurarea anumitor suferințe,

dureri, anumite experiențe cu totul deosebite, care, totuși, pot avea un efect deconcertant și revoluționar asupra vieții omului și pentru care omul trebuie mai întâi să devină deosebit de matur. Așadar, acest lucru trebuie subliniat încă o dată: ceea ce este publicat poate fi experimentat de oricine fără pericol și prin aceasta poate merge foarte departe. Dar, bineînțeles, calea către lumile superioare nu este niciodată finalizată, iar când cineva a depășit o anumită graniță și dorește să meargă mai departe pe cale, atunci este necesar pentru aceasta un nivel special de maturitate, dacă este să meargă fără zguduiri deosebite ale vieții sufletești – nu șocuri patologice, ci întru totul lăuntrice ale vieții sufletești. Și aceste zguduiri trec firesc pe lângă suflet dacă întregul proces de inițiere se desfășoară în mod corect. Dar tocmai aceasta este necesar, să se desfășoare în mod corect.

Acum trebuie să ne fie limpede că pentru cei care, ca să spunem așa, doresc să facă saltul în Misteriu, totul în viața sufletească trebuie să devină treptat altfel. Aproape totul în viața sufletului trebuie să se schimbe. Dacă vrem să dăm o caracteristică preliminară a faptului că acest lucru devine diferit, s-ar putea da o astfel de caracteristică în câteva cuvinte în așa fel încât să spunem: Ceea ce pentru viața obișnuită a sufletului apare ca țel, scop, scop în sine, toate acestea trebuie, în cazul celui care dorește să pătrundă în Misteriu, să devină un mijloc pentru scopuri mai înalte, pentru țeluri mai înalte. În viața obișnuită, omul percepe lumea exterioară prin simțurile sale. El percepe lumea exterioară în culori, în forme, în sunete și în alte impresii senzoriale. Omul trăiește în viața obișnuită într-o anumită măsură în lumea acestor impresii senzoriale. În momentul în care inițierea urmează să intre într-un anumit

stadiu, omul nu mai are voie să se situeze în întreaga sa viață față de lumea exterioară doar așa încât să trăiască albastrul sau roșul sau alte culori; ci el trebuie să fie capabil să facă din experiența culorilor, fără a o pierde, un simplu mijloc pentru țeluri mai înalte, scopuri mai înalte.

În viața obișnuită, de exemplu, omul privește în spațiu într-o zi senină și vede albastrul cerului. El trăiește în priveliștea cerului albastru. Dacă vrea să devină inițiat pe o anumită treaptă, trebuie să fie capabil să poată privi albastrul cerului, dar acesta trebuie să devină pentru el complet transparent. În timp ce altfel este o „graniță”, ea trebuie să poată deveni transparentă, iar omul trebuie ca ceea ce el vrea de fapt să vadă, să vadă prin albastrul cerului. Pentru el trebuie să nu mai fie o limită. Sau să luăm trandafirul: Pentru vederea exterioară, trandafirul este îngredit în suprafețele sale de culoarea roșie. În momentul inițierii, culoarea roșie încetează să mai fie o graniță. Ea devine transparentă, iar în spatele ei se dezvăluie ceea ce se caută de fapt. Culoarea nu încetează să acționeze prin natura ei, dar inițiatul vede alte lucruri când se uită prin albastrul cerului, altele când se uită prin roșul trandafirului, alte lucruri când se uită prin auroră și așa mai departe. Deci culoarea este trăită într-un mod foarte specific. Dar devine transparentă în vederea nemijlocită, este îndepărtată de forța sufletului la care s-a ajuns prin acel antrenament care duce la transparență. Așa este cu toate impresiile senzoriale. În timp ce înainte ele sunt acel lucru în care trăim, până la care, ca să spunem așa, venim cu trăirea noastră, după inițiere ele devin un simplu mijloc de a trăi ceea ce este în spatele lor.

Tot așa este, de exemplu, cu întreaga lume a gândirii. În viața obișnuită, omul gândește. Vă rog să nu înțelegeți în vreun fel greșit acest lucru. Dacă îl comparați în sensul corect cu alte considerații, veți vedea prea bine concordanța; dar este valabil totuși, se poate spune: de la un anumit stadiu de inițiere pentru om încetează gândirea în sensul obișnuit al cuvântului. Nu este ca și cum omul ca inițiat ar putea ajunge vreodată să considere gândirea ca fiind lipsită de sens, ci ea trebuie din ceva care anterior era țel și scop al vieții sufletești să devină un simplu mijloc. Adică inițiatul trăiește experiența unei noi lumi. Pentru ca el să o poată trăi, îi este necesar, pe lângă alte lucruri despre care vom vorbi mai târziu, să treacă dincolo de poziția gândirii obișnuite din planul fizic. Când omul trăiește în plan fizic, el judecă asupra lucrurilor, își formează păreri și opinii despre lucruri. De la un anumit nivel de inițiere, opiniile și judecățile despre lucruri nu mai au nicio semnificație, nici o valoare.

Trebuie să fac o remarcă aici, pentru că vorbim despre regiuni ale vieții sufletești care diferă atât de mult de cele cu care suntem obișnuiți, încât este foarte ușor să apară neînțelegeri. Când se atinge această treaptă de inițiere, pe care trebuie să o caracterizez în considerațiile următoare, atunci, trebuie de regulă să fie câștigată și posibilitatea ca omul să ducă un fel de viață dublă. Pentru că în viața obișnuită a vieții de zi cu zi nu este posibil altfel decât să judeci și să gândești asupra lucrurilor. În planul fizic suntem forțați să judecăm și să ne gândim asupra lucrurilor; întrucât orice lucru pe care vrei să-l faci te va conduce la convingerea că în planul fizic trebuie să gândești. Dacă, să spunem, stai într-un tren și nu te-ai gândi, atunci ai rămâne așezat la stația unde trebuia să cobori. Sau ar putea duce chiar

la faptul că un antroposof, care ar trebui să-și păstreze cu grijă cardul de membru, dacă nu se gândește, pleacă și îl lasă pe locul său, ceea ce ar fi contrar principiilor păstrării cardurilor de membru. Lumea este rânduită în așa fel încât trebuie să judecăm și să gândim. Dar cu această poziție a judecății și al gândirii nu se poate intra în lumile superioare. S-ar putea petrece atunci, cum s-ar spune, o amestecare a unei poziții cu cealaltă: Cineva poate fi atât de preocupat cu imboldul de a intra în lumile superioare, încât i se întâmplă o astfel de uitare cum am menționat. Dar, în ansamblu, trebuie totuși să fie într-un tot posibil să separăm aceste două lucruri: discernământ, capacitate de judecată absolută, sănătoasă și care să păstreze în vedere îndatoririle vieții pentru planul fizic; apoi însă să ne fie limpede că ceea ce dezvoltăm atât de energic pentru planul fizic, pentru lumile superioare nu are voie să fie decât un mijloc.

Gândurile, ideile, judecățile, toate aceste lucruri la un loc, celui care vrea să devină inițiat trebuie să-i devină același lucru cu ceea ce sunt, de exemplu, culorile pentru pictor. Ele sunt pentru el nu scop în sine, ci ele sunt acolo pentru a exprima ceea ce el vrea să exprime în pictura sa. În viața obișnuită din planul fizic, gândurile și ideile sunt scopuri în sine; pentru inițiat, ele devin mijloacele pentru a exprima a ceea ce el trăiește în lumile superioare. La aceasta se poate ajunge numai atunci când a fost dezvoltată o anumită atitudine a sufletului față de păreri, opinii și așa mai departe. Cel care mai are încă vreo preferință pentru un mod sau altul de a vedea lucrurile, care încă preferă ca unul lucru să fie adevărat sau celălalt lucru să fie adevărat, nu poate intra în stadiul de inițiere la care se face referire aici, ci numai acela pentru care propriile lui opinii au tot atâta valoare ca și

oricare alte opinii ale altora, care este într-un totu pregătit să-și scoată din funcțiune propriile opinii și pur și simplu să privească la ceea ce este acolo.

În general, este unul dintre cele mai dificile lucruri din experiența interioară, să treci dincolo de punctul de vedere „al meu”, dincolo de poziția de „puncte de vedere” a judecății.

Aici chiar se atinge ceva unde pot apărea anumite dificultăți în viața împreună cu alți oameni, a celui care caută calea către lumile superioare. Cel care caută calea către lumile superioare, sau care a atins deja o anumită traptă pe această cale, se va comporta diferit în foarte, foarte multe lucruri în viață prin starea sufletului său pe care a atins-o, decât se comportă altfel oamenii în viață. Mai presus de toate, el va arăta particularitatea de a ști rapid, să spunem, cum să se comporte în această sau acea situație a vieții. Atunci va fi probabil întrebat de cei din jurul lui: De ce ar trebui să facem asta? Desigur, dacă se poate plasa pe punctul de vedere al altor oameni, va putea întotdeauna să explice acest „de ce”. Dar mai întâi trebuie în mod real, de la nivelul la care se afla inițial, unde într-o străfulgerare, ca într-un salt rapid, i s-a înfățișat ceea ce trebuie să se întâmple, să treacă la celălalt nivel, unde se silește să treacă prin șirul gândirii din viața obișnuită, pentru a arăta ce dovadă este pentru ceea ce el a văzut într-o străfulgerare. Această rapidă înțelegere a contextelor de viață aflate foarte departe unul de altul și afectate de multe elemente intermediare, este ceea ce apare ca un fenomen însoțitor la trecerea dincolo de a judeca, de a opina și a avea cutare sau cutare punct de vedere despre ceva.

În afară de aceasta, ceea ce omul trebuie să-și dobândească este, de asemenea, legat de multe alte însușiri morale interioare. Vom vorbi despre astfel de însușiri în cursul serii. Acum va fi subliniată o singură însușire, la care s-a făcut deja referire de mai multe ori. Este neînfricarea. Căci trebuie să reținem că experiențele în care se intră atunci când întreaga viață a sufletului așa cum a fost ea până atunci este, cum s-ar spune, degradată de la „scop” la „mijloc”, că aceste experiențe devin cu totul diferite de felul cum au fost înainte. Mai întâi omul trăiește într-un mod complet nou. Omul intră cu adevărat într-un necunoscut, iar intrarea în acest necunoscut este întotdeauna însoțită inițial de stări de frică. Și pentru că întreaga experiență decurge intim în interiorul sufletului, stările de frică pot deveni și ele tot felul de experiențe interioare ale sufletului. Prin urmare, face parte din pregătirile pentru calea către lumile superioare dobândirea unei anumite neînfricări.

Tocmai această neînfricare trebuie atinsă, să spunem, prin meditații foarte specifice. Se poate face. Doar că, de obicei, omul nu are suficientă perseverență pentru acele meditații care țin de ea. O meditație bună, de exemplu, este să te dăruiești din nou și din nou gândului că prin faptul că știi despre un lucru, acel lucru nu devine altfel decât este el. Dacă, de exemplu, cineva ar ști în acel moment că neapărat ceva rău trebuie să se întâmple într-o oră și el nu este în poziția să îl prevină, atunci s-ar putea să-l apuce frica și groaza. Dar faptul că el stie despre acel lucru nu schimbă cu nimic lucrul respectiv! Prin urmare, frica și spaima sunt un total nonsens în această situație. Este un nonsens în care bineînțeles cad toate sufletele prin dispoziția lor naturală, un nonsens care ar interveni în mod necesar pentru om într-un

anumit stadiu al inițierii, dacă inițierea nu ar fi pregătită iar și iar pentru neînfricare: Într-adevăr, se schimbă ceva în privința unui lucru prin faptul că știi despre el?

Cel care meditează, care își croiește drum până la anumite trepte de inițiere, ajunge pe o anumită treaptă la o cunoaștere foarte remarcabilă, la cunoașterea faptului că într-o anumită privință lucrurile stau de-a dreptul rău cu propriul său interior uman, cu propriul său suflet uman. Este ceva acolo sub pragul conștiinței pe care omul cu adevărat și l-ar dori să fie altfel, dacă se uită prin prisma judecății din viața obișnuită. Într-o anumită privință, este ceva teribil, ceva cu totul îngrozitor acolo sub pragul conștiinței. Și ar fi firesc că dacă un om ar fi condus nepregătit în fața propriului substrat sufletesc, ar fi incredibil de înspăimântat de acesta. De aceea trebuie să se pregătească meditând în mod repetat asupra gândului că lucrurile nu se schimbă prin faptul că le cunoaște. Cu adevărat, lucrul cumplit din substratul sufletului nu este generat abia prin faptul că omul vine în fața lui și îl privește. Este întotdeauna acolo, este acolo chiar și atunci când omul nu o cunoaște. Dar tocmai meditând în mod repetat asupra gândului că lucrurile nu se vor schimba prin recunoaștere, omul alungă o mare parte din teama care trebuie alungată.

Astfel, puteți vedea din cele câteva lucruri care au fost deja menționate că în momentul în care cineva se pregătește să urce în lumile superioare, însușirile intelectuale și morale ale sufletului se contopesc. Pentru științele exterioare obișnuite ale timpului prezent, omul are nevoie să aibă doar însușiri intelectuale. Curajul, neînfricarea eu le numesc în acest context

insușiri morale. Fără ele nu poți atinge anumite trepte ale inițierii.

Fie că vorbim despre Misteriile orientale, fie că vorbim despre Misteriile apusene, toate au în comun anumite trepte. Prin urmare, anumite expresii au o semnificație bună pentru toate Misteriile, expresii care pot fi înțelese cam așa încât să spunem: În primul rând, orice suflet care dorește să atingă o anumită treaptă a inițierii, o anumită treaptă a Misteriilor, trebuie să treacă prin experiența a ceea ce se poate numi „A veni în contact cu experiența morții”. A doua prin care fiecare suflet trebuie să treacă este „Trecerea prin lumea elementară”. A treia este ceea ce a fost numit în Misteriile egiptene sau în alte Misterii „Vederea Soarelui la miezul nopții”, și alta mai departe este ceea ce se numește „Întâlnirea cu zeii de sus și zeii de jos”. Prin aceste experiențe trebuie să treacă orice om care ajunge până la o anumită treaptă de inițiere. El trebuie să ajungă în situația să știe din experiența interioară ce înseamnă aceste lucruri și trebuie să fie capabil, ca să spunem așa, să trăiască în două lumi: în acea lume în care omul trăiește astăzi, în lumea planului fizic, și în cealaltă lume, în care omul poate trăi numai atunci când el știe ce înseamnă: am „luat contact cu moartea”, am „trecut prin lumea elementală”, am „văzut Soarele la miezul nopții”, am avut „întâlnirea cu zeii de sus și zeii de jos”.

A te apropia de moarte! Aici este vorba despre faptul că în starea sa de veghe dintre naștere și moarte, omul trăiește cu adevărat continuu, în măsura în care trăiește conștient, în tot ceea ce tocmai v-am spus că trebuie depășit, că trebuie să devină un simplu mijloc pentru inițiat. Încercați să vă dați seama în ce trăiește omul în planul fizic: În impresiile sale senzoriale și în

experiențele sale sufletești obișnuite, în aceasta trăiește. Toate acestea trebuie să devină un simplu mijloc de îndată ce omul intră în sistemul misterial. Ce rămâne atunci din ceea ce omul își imaginează că este în viața obișnuită? Nu rămâne nimic. Totul se scufundă într-o esențialitate de rangul al doilea. Tot ceea ce omul trăiește în interior și, firește, și exterior în viața obișnuită, el trebuie să le lepede.

Așadar, gândiți-vă: Bolta albastră a cerului devine transparentă, se termină cu ea, nu mai este acolo, toate granițele pe care culorile le formează la suprafața lucrurilor încetează, nu mai sunt acolo, sunetele lumii fizice încetează, nu mai sunt acolo, ceea ce trăiește simțul tactil încetează, nu mai este acolo. Dar vă rog să țineți cont că aceasta devine trăire, experiență! Așadar, de exemplu, senzația de a sta cu picioarele pe pământ solid, care nu este altceva decât o expresie a simțului tactil, încetează, iar omul se simte așa ca și cum pământul i-ar fi tras de sub picioare și el n-ar sta pe nimic. Dar el nu poate nici coborî și nu poate nici urca la început. Și așa este cu toate impresiile. Pe scurt, tot ceea ce corpul fizic ne mijlocește – și toate cele prin care trece omul în viața normală între trezire și adormire sunt transmise prin intermediul corpului fizic –, toate acestea încetează. Se produce acea stare de care omul este protejat în viața obișnuită, acea stare care ar apărea dacă cineva ar deveni brusc conștient în timp ce doarme, fără să se mai trezească în corpul fizic. Nu puteți spune că în vis în existența fizică obișnuită omul a atins deja o stare similară. Nu, visul este într-adevăr într-un anumit fel o experiență extrafizică, dar care totodată reduce intensitatea conștienței experienței într-o

asemenea măsură încât omul nu este conștient că se află în afara oricărei experiențe fizice.

Această intensitate a conștienței – „Ești în afara oricărei experiențe fizice” – este realmente creată numai în inițiere. Aceasta înseamnă, la urcarea către lumile superioare, vine momentul în care omul se confruntă cu trupul său fizic, ale cărui mâini în viața de veghe le poate mișca, cu ale cărui picioare poate merge, ai cărui genunchi îi poate îndoi, ale cărui pleoape le poate mișca în sus și în jos, și așa mai departe, în timp ce acum omul își simte întregul trup fizic așa ca și cum ar fi rigidizat, ca și cum ar fi imposibil să-și miște pleoapele, să folosească mâinile, să-și miște picioarele și așa mai departe. Mai departe vine momentul în care știe: Ochii sunt în acest trup fizic, dar acum ei nu sunt de niciun folos pentru a vedea ceva. Pe de o parte, toate lucrurile devin transparente și, pe de altă parte, încetează complet posibilitatea ca prin mijloacele obișnuite pe care le avea până acum să ajungă la aceste lucruri.

Încercați să înțelegeți ce contradictoriu este în sensul obișnuit al cuvântului. Când te pregătești să ajungi până în acest punct, ajungi la faptul că toate lucrurile devin, cum s-ar spune, transparente, că vezi în spatele tuturor lucrurilor. Dar în momentul în care începe, de exemplu, ca bolta albastră a cerului să devină transparentă, ochiul încetează să mai aibă posibilitatea de a vedea bolta albastră a cerului. Aceasta înseamnă, primul moment în Misterii constă în faptul că ajungi în punctul în care depășești percepția senzorială și, de asemenea, gândirea; dar ceea ce ar fi să obții prin aceasta, în acel moment îți este totodată luat. Deci, ți-ai croit drum până la momentul în care ți se dă ceva complet nou, ajungi exact la

momentul în care acest lucru nou este să-ți vină în întâmpinare – dar în acest moment ți-a și fost luat! Acum nu știi nici altceva decât că: ți-ai croit drum astfel încât să te afli față în față cu lumile superioare, iar acum este și momentul când ele ți se iau.

Imaginați-vă această experiență, atunci aveți momentul care este numit în Misteriile din toate timpurile ca „A păși până la poarta morții”. Pentru că de aici înainte știi ce înseamnă să îți fie luată lumea, adică lumea tuturor impresiilor. Și știi că în acest moment nu ești decât aceste impresii, căci practic nu există nimic altceva decât aceste experiențe ca impresii interioare. În momentul în care omul adoarme – când toate impresiile îi sunt luate – în viața normală el cade totodată în inconștiență, adică se ocupă cu impresiile sale. Acum, el depășește aceste impresii ale vieții obișnuite, știe că a ajuns atât de departe încât poate vedea prin toate lucrurile; dar o lume nouă îi este luată în acest moment. Va mai avea de vorbit mai precis despre acest punct, dar vrem mai întâi doar să lămurim mai clar ce se înțelege prin expresiile indicate.

Nu există atunci altă salvare din necesara rămânere pe loc, din necesara ne-ajungere mai departe, decât ca dezvoltarea interiorului său – înainte de a ajunge la acest moment – să o aducă atât de departe încât acum omul să poată lua cu sine singurul lucru care poate fi trecut prin acel punct până la care a ajuns. Trebuie să ajungă până la punctul în care lumea exterioară practic îi refuză toată puterea și trebuie ca el în interiorul său să o fi adus atât de departe încât în acel moment, prin antrenarea încrederii în sine, prin antrenarea siguranței de sine și a prezenței de spirit și a altor virtuți interioare – „virtuți” însemnând aici capacități –, să abă putere interioară, energie

interioară astfel încât în acea clipă în care lumea îi este luată, are un surplus de energie interioară la dispoziția sa. Acest lucru însă, face necesară în acest moment o experiență foarte semnificativă, o experiență extraordinar de semnificativă.

Gândiți-vă că omul ajunge la granița până la care și-a croit drumul, unde lumea devine transparentă. Atunci îi este luată. Atunci el nu a salvat nimic, nu putea să fi salvat nimic altceva decât o anumită tărie interioară prin faptul că și-a antrenat încrederea în sine, prezența de spirit, neînfricarea și însușiri interioare similare. Prin aceasta ajunge la experiența semnificativă – este o experiență nemijlocită care se impune de la sine: Ești singur în lume! Ești complet singur în lume! – Și această experiență, pe care nu o pot descrie altfel decât prin cuvintele: Tu singur ești întreaga lume! devine tot mai mare și mai mare. Devine tot mai puternică și mai mai puternică, tot mai cuprinzătoare și mai cuprinzătoare. Și acesta este lucrul remarcabil, că din această o experiență, o întreagă lume nouă se poate ivi în suflet, și chiar trebuie să se ivească la cel ce se inițiază. El simte că a ajuns până la o graniță, unde a stat în fața neantului, dar și-a adus cu sine o anumită forță. Este poate de-a dreptul mică la început, dar devine din ce în ce mai mare, se extinde în toate direcțiile. Omul începe să intre în întreaga lume, să se pătrundă cu întreaga lume și, cu cât pătrunde mai departe în lume cu propria ființă, cu atât mai mult îi apare ea ca una mereu diferită. El își întinde puterea pe care și-a adus-o cu el într-o parte sau alta: după cum o întinde, va trăi mereu experiența a ceva diferit. Dar inițial ceea ce este trăit este perceput de om ca înspăimântător, întrucât două lucruri lipsesc complet în experiența pe care o poate avea acum, două lucruri a

căror absență pe o anumită treaptă a cunoașterii, înainte de a o trăi conștient, nu este simțită înspăimântător pentru că în experiența obișnuită a planului fizic ele sunt întotdeauna prezente, și pentru că omul își face cu adevărat o idee despre aceasta abia atunci când nu mai sunt acolo.

Un lucru care încetează este orice sentiment de materialitate, de materialitate fizică. Toată existența materiei este ca dispărută în neantul nedeterminat, nu este acolo. Senzația de a te ciocni de ceva tare, sau chiar de ceva la fel de moale ca apa, sau ca aerul, pe scurt, senzația de a fi înconjurat de materie, încetează, nu este acolo. Ai de-a face doar cu proprietățile lucrurilor, dar nu cu lucrurile. Din corpurile grele, fizice, dense, rămâne numai densitatea, dar nu și substanțialitatea; Dintre corpurile lichide, rămâne numai „a fi lichid”, dar nu substanțialitatea, apa sau lichidul; din aer rămâne numai vrerea să se extindă în toate părțile, dar nu substanțialitatea. Omul crește înăuntru, în proprietățile lucrurilor, dar are sentimentul că crește numai înăuntru proprietăților, că lucrurile îi dispar, că orice materialitate încetează. Acesta este un lucru care se încetează.

Celălalt lucru care pe treapta experienței despre care vorbim acum încetează, este tot ceea ce este legat de ceea ce în viața fizică obișnuită se numește percepție senzorială. Acest lucru rezultă deja din prezentarea de până acum. Nimic nu îi mai produce o impresie omului, ci el însuși este totul. Impresia care mai există este cel mult aceea de „timp”: Acum „încă nu” ești ceva, iar „după un timp” ești acel ceva. – Dar nu există așa ceva, că omul are obiecte în afara sa, care sunt acolo într-un alt loc și fac o impresie asupra lui. Ori omul este el însuși ceva, ori nu este

deloc nimic acolo. Tot ceea ce îl întâmpină, devine el însuși; se cufundă în ele, devine una cu ele și, în cele din urmă devine la fel de mare ca lumea care îi este disponibilă, el devine una cu aceasta.

Descriu care este experiența. Este cea care de obicei a fost numit în lăcașurile de Misterii „trăirea experienței lumii elementare”. Omul, ce-i drept, atunci a trecut dincolo de simplul „contact cu moartea”, dar este, ca să spunem așa, o unitate nediferențiată cu întreaga lume aflată la dispoziția sa.

Acum, două lucruri sunt posibile. Fie pregătirea a fost bună, fie nu a fost bună. Dacă a fost bună, cel care se inițiază, după ce s-a revărsat peste lume până la un anumit grad, trebuie să mai aibă forță rămasă. Dacă acesta este cazul – vedeți dumneavoastră, descriu astăzi dintr-un punct de vedere puțin diferit lucrurile care au fost adesea descrise, dar acum avem nevoie tocmai de acest alt punct de vedere –, că anumite energii, pe care omul le-a dezvoltat suficient de puternic înainte, mai sunt prezente, atunci el are următoarea experiență.

În timp ce în lumea obișnuită omul are un obiect și stă în fața lui, îl privește, și obiectul face o impresie asupra ochilor săi astfel încât apoi el știe ceva despre obiect, de la punctul de inițiere care tocmai a fost discutat așa ceva nu se mai petrece. Pentru că omul nu are de-a face cu vreo repetare a lumii obișnuite – că lucrurile îl întâmpină precum lucrurile lumii fizice, pe care doar că nu le-a văzut înainte – ci omul trebuie acum, de la un anumit punct înainte, să mai aibă forțe la dispoziție, pe care le mai poate revărsa în plus din el însuși. Așadar, după ce a utilizat suficiente forțe pentru a deveni una cu lumea, trebuie acum să aibă încă forțe rămase pentru a toarce

forțe din sine în afară, la fel cum păianjenul își toarce din sine în afară pânza. Vedeți că toate procesele sistemului misterial arată cât de importantă este dezvoltarea energiilor interioare puternice ale vieții sufletești; căci cel care este pe calea inițierii trebuie să aibă o mare provizie pentru ca toate acestea să se poată întâmpla.

Apoi se pot petrece următoarele: Desigur, el nu are ochi fizici, pentru că aceștia aparțin corpului fizic, dincolo de care el a trecut de mult. Dar pentru că el a vărsat ceva din sine și încă poate vărsa, așa cum păianjenul își toarce pânza din sine, se formează ca niste organe și el poate observa: Cu ceea ce torci din tine acum, apare ceva complet nou. Lucrurile se prezintă în fața lui într-un mod pentru care putem, de pildă, folosi comparația, ca și când nu aş avea ceasul aici și ochii acolo, ci ca și cum ochiul ar trimite din sine o rază care s-ar putea forma ea însăși într-un ceas, astfel încât ceasul să se afle acolo prin activitatea ochiului. Nu este o chestiune de a construi sau de a crea o lume subiectivă, ci într-un fel de a toarce substanță sufletească din noi înșine în afară. Iar lumile superioare înăuntrul cărora trăim trebuie să aleagă acest ocol, astfel încât să ne putem confrunta cu ele și să le cunoaștem. Ele trebuie mai întâi să se strecoare prin propria noastră substanță sufletească, pe care le-am pus-o la dispoziție. În lumea fizică, lucrurile ni se înfățișează fără colaborarea noastră. Nimic nu ni se înfățișează în lumile superioare dacă nu-i punem noi mai întâi la dispoziție propria noastră substanță sufletească. De aceea este atât de dificil să facem distincția între subiectiv și obiectiv în acest punct. Căci în întregime subiectiv trebuie să fie ceea ce toarcem din substanța sufletului nostru;

dar în întregime obiectiv trebuie să fie ceea ce doar folosește ce a fost tors, pentru a ajunge să fie perceput.

Am redat toate aceste lucruri pentru că prin ele puteți avea un anumit sentiment, sentimentul că tot antrenamentul în Misterii consta în primul rând într-o creștere a energiilor sufletului. Aceasta era ceea ce conta: să faci sufletul puternic, viguros, energetic. Cel care era pe calea inițierii trebuia să renunțe de la bun început la faptul că obiectele și ființele lumilor superioare i-ar fi fost cumva înmânate ca pe un platou. El trebuia mai întâi să se dezvolte înspre fiecare parte a lumilor superioare. Nimic fără efort, absolut nimic fără efort! Așa este cu privire la ceea ce trebuie să fie realizat în mod individual în lumile superioare, la fel este și cu ceea ce trebuie să fie realizat în succesiunea etapelor evoluției omenirii în raport cu lumile superioare.

Să presupunem că o entitate care trebuie să lucreze prin puterea sa spirituală în evoluția omenirii, de exemplu individualitatea lui Moise, trebuie să fie încorporată în cursul evoluției umane. Ar fi copilăresc să ne imaginăm ceva de genul că nimic nu este necesar să se întâmple acum decât că evoluția omenirii merge mai departe și că Cerul l-ar trimite acum pe Moise într-un loc undeva în această evoluție a omenirii: Acum Moise este aici, oamenii știu că este Moise și trebuie doar să îndeplinească ceea ce s-a făcut când a venit Moise. Dacă Moise ar fi fost trimis undeva în acest fel, nu ar fi avut altă urmare decât că cei care erau în jurul lui Moise nici nu ar fi știut că era „Moise”. Important nu era că această sau acea personalitate exterioară se afla acolo, ci că un număr de oameni puteau judeca ce spiritualitate trăia în omul în cauză. Și nu ar fi fost necesar să

le spui acestor oameni că acesta sau acela este Moise, ci ar fi fost necesar doar să le pregătești sufletele în mod corespunzător: atunci sufletele, fără să li se spună că acesta sau acela este Moise, ar fi știut: aceasta este ființa spirituală în cauză pe care trebuie să o recunoști în acest și acest fel!

Așadar, aceasta este ceea ce luăm ca premisă: că drumul în lumile superioare este legat de o energizare, de o întărire a forțelor interioare ale sufletului și că nimic nu poate fi dat numai din afară, ci că totul poate fi atins numai prin intensificarea vieții interioare a omului; căci numai prin aceasta poate fi trecut pragul în acele lumi prin care trece și omul între moarte și o nouă naștere. – Aceasta este ceea ce doream să spun astăzi ca introducere. Mâine vom continua prin a descrie mai întâi cum sunt lumile între moarte și o nouă naștere, și în ce măsură a devenit necesar și important ca prin sistemul misterial să i se transmită omului, în timpul vieții sale fizice, ceva din ceea ce este cunoașterea acestor lumi superioare.

CONFERINȚA a II-a

Berlin, 4 februarie 1913

Ceea ce s-a spus ieri aici ar putea ilustra foarte bine modul în care urcarea în lumile superioare, spirituale, depinde de faptul că omul întărește forțele interioare ale vieții sufletești, astfel încât, prin exercițiile sale, pe care le efectuează cu scopul de a pătrunde în lumile superioare, el dezvoltă în suflet forțe care depășesc cu mult ceea ce are nevoie omul în viața obișnuită ca puteri sufletești de acest fel. Faptul că omul trebuie să atingă o anumită întărire a puterilor sale sufletești pentru a trăi experiențe interioare, pentru a-și dezvolta caracterul activ interior, se poate vedea din faptul că sufletul uman, atunci când în viața obișnuită devine independent de corpul său fizic, așadar în somn, cade imediat în inconștiență. Aceasta înseamnă că el nu are suficientă putere în viața normală ca să-și păstreze conștiența și să desfășoare activitate interioară atunci când trupul său fizic și trupul eteric nu îl ajută, atunci când trebuie să trăiască, ca și în somn, independent de trupurile sale fizic și eteric. În ceea ce în somnul obișnuit devine independent de trupul fizic și de trupul eteric, exercițiile de meditație, concentrare și contemplare trebuie să încorporeze acele forțe care conduc la o iluminare cu conștiență pentru Eu și trupul astral, astfel încât acestea să poată ajunge să trăiască experiențe în mod independent de trupul fizic și de trupul eteric. Ceea ce omul dezvoltă ca puteri ale sufletului său, care sunt mai puternice decât cele ale vieții obișnuite, este ceea ce îl face capabil să realizeze ceea ce a fost explicat ieri în decursul

conferinței: după ce, ca să spunem așa, s-a confruntat cu neantul, să intre într-o lume nouă pe care o poate trăi prin faptul că – precum păianjenul își țese pânza din el însuși – își toarnă în afară conținutul spiritual substanțial al sufletului său în depărtări și în ceea ce el toarnă, el absoarbe lumile spirituale, care atunci i se înfățișează.

Astfel, după ce a părăsit lumea fizică sensibilă obișnuită în acest fel, omul a trecut printr-o ședere deasupra unui abis – pentru că așa este atunci când te simți în fața neantului – pe tărâmul unei lumi noi. Și în această lume nouă el nu numai că trăiește altceva, dar trăiește într-un mod complet diferit decât a trăit el în lumea fizică. Aici putem porni de la o experiență foarte obișnuită a planului fizic. Pe planul fizic, cele ce se întâmplă îi apar omului ca două domenii complet separate, într-unul realitățile care sunt supuse legilor naturii, și în celălalt tot ceea ce este supus legilor morale.

Când în viața fizică obișnuită, ne îndreptăm privirea spre lumea naturală, chiar și atunci când urcăm în regnul animal, suntem întotdeauna conștienți că ne întrebăm despre legile naturii, despre simplele legi ale naturii pentru ceea ce se petrece, și că practic nu putem aplica deloc criteriile morale. Nu ne întrebăm, de exemplu, de ce un cristal de stâncă apare în fața noastră în așa fel încât să avem o coloană cu șase laturi, închisă de două piramide cu șase laturi, nu ne întrebăm de ce această substanță minerală se adună la un loc în așa fel încât să iasă această formă de cristal. Nu ne întrebăm alte lucruri decât cele la care vrem să avem o lege a naturii ca răspuns. Nu ne întrebăm: Ce bine a făcut cristalul de stâncă de a devenit tocmai un cristal de stâncă? Nu ne întrebăm: Ce mentalitate are

cristalul de stâncă? Nu aplicăm legi morale lumii minerale, nu le aplicăm nici lumii vegetale și, cel mult într-un mod oarecum figurat – și s-ar putea spune, conform simpatiilor oamenilor moderni, darwiniști – aplicăm concepte morale regnului animal. Dar ceea ce și la regnul animal ne interesează în primul rând, se referă la legile naturii.

Când ne ridicăm la regnul uman, ne simțim obligați să evaluăm oamenii după criteriul bunăvoinței, iubirii și altele asemenea. Așa cum am spus, când ne aflăm în lumea fizică noi considerăm separat faptele ca fiind prinse în țesătura evenimentelor naturale și separat acțiunile și atitudinile sufletești umane, cărora le impunem drept criteriu evaluarea după legile morale, și chiar nu facem bine în judecarea planului fizic dacă amestecăm aceste două serii de fapte. Omul s-a obișnuit, trăind în planul fizic, să judece lumea în acest mod dual. Prin urmare după ce, ca să spunem așa, am sărit peste abisul neantului, nu este ușor să trecem în lumea spirituală unde este necesară o cu totul altă judecare: unde practic ceea ce ar putea fi privit ca legi naturale, de un fel asemănător cu evenimentele naturale din planul fizic, nu este separat de un eveniment pur moral, care oricum există numai în planul fizic. Prin urmare, când ajungem la punctul despre care am vorbit ieri, trebuie să ne obișnuim ca cele ce se întâmplă, să le judecăm într-un mod similar cu modul în care judecăm în lumea fizică faptele naturale, dar și cu modul în care judecăm faptele morale. Lumea morală și legitatea fizică – dar aceasta nu înseamnă conformitatea cu legea după modelul legității naturale existente în lumea fizică – așadar lumea legilor naturale și lumea legității

morale se contopesc atunci când intrăm în această lume spirituală.

Acest lucru devine evident, de exemplu, atunci când avem în fața noastră tărâmul în care trăiește omul în perioada dintre moarte și o nouă naștere. Văzătorul poate întâlni acolo – și va întâlni atunci când va fi ajuns în mod serios așa departe cum a fost indicat ieri – acele suflete care, după ce au trecut prin poarta morții, își parcurg evoluția lor între moarte și o nouă naștere. Apoi ajunge să cunoască felul de experiențe pe care le trăiesc aceste suflete și trebuie să adopte obiceiuri de gândire cu totul diferite dacă vrea să judece ceea ce trăiesc aceste suflete. Prin câteva exemple se va lămuri acest lucru.

Acolo găsim suflete care într-un anumit timp între moarte și o nouă naștere trebuie să treacă prin condiții de viață foarte grele. În primul rând, ca văzător ai impresia că aceste suflete – o anumită categorie de suflete – în lumea spirituală au devenit slujitori ai unor ființe spirituale de-a dreptul groaznice, și că aceste suflete ele însele prin viața lor dinainte de moarte s-au condamnat la această muncă în care sunt slujitorii unor spirite de-a dreptul groaznice. Ca văzător, îți croiești treptat drumul spre a înțelege soarta grea a acestor suflete și îți croiești drum spre aceasta în felul următor. Îți faci o idee mai intimă despre cum trăiește omul în viața sa fizică de la naștere până la moarte, cum – acest lucru a fost adesea arătat în cursul conferințelor noastre de știință spirituală – printr-o conformitate cu legea interioară a trăirii, este cauzată moartea naturală atunci când omul la bătrânețe și-a epuizat forțele vitale. Despre această moarte nu vom vorbi acum. Dar există și alte morți. Există acele morți prin care omul, în floarea vârstei, poate fi secerat prin

accidente, nenorociri exterioare sau boli. Nu murim cu toții după ce măsura vieții noastre este împlinită. Oamenii mor la toate vârstele, și trebuie să ne întrebăm: De unde vin forțele care stau la baza acestor morți la diferite vârste? Faptul că atunci când măsura vieții unui om este împlinită, el trebuie să moară, îl înțelegem. Am văzut adesea cum se motivează din lumile spirituale acest lucru. Dar tot ceea ce se întâmplă în lumea fizică, se întâmplă prin influențe din lumea spirituală. Și morțile care survin oarecum înainte de vreme, se produc prin influențe din lumea spirituală; adică, ele sunt puse la cale de forțe și ființe ale lumii spirituale.

Mai este ceva ce remarcăm în lumea fizică, spre care trebuie să ne îndreptăm privirea dacă vrem să înțelegem timpul dintre moarte și următoarea naștere. Vedem lumea fizică străbătută de boli, de epidemii, vedem această lume fizică străbătută în timpurile anterioare de acele moline care sunt bine-cunoscute. Nu trebuie decât să trecem prin șirurile devastatoare în populația europeană mai dinainte, în care ciuma, holera și altele asemenea s-au întins peste ținuturi. În vremurile prezente suntem încă relativ norocoși – se poate folosi cuvântul pentru aceasta – cu privire la astfel de lucruri. Numai deja că se pregătesc anumite epidemii, asupra cărora s-a atras atenția deja în conferințele noastre. Așadar, vedem moartea survenită înainte de vreme, și tot așa vedem boli și epidemii întinzându-se peste Pământ. Și văzătorul vede suflete care trăiesc acolo între moarte și o nouă naștere, ajutând acele spirite care poartă din lumile suprasensibile în lumea simțurilor forțele care aduc epidemii și boli, care, ca să spunem așa, aduc morți premature. Face parte din impresiile terifiante să percepi sufletele omenești

în anumite perioade ale vieții lor între moarte și o nouă naștere, care au devenit slujitori ai spiritelor rele ale bolii și morții, și care ele însele s-au condamnat să devină astfel de slujitori ai spiritelor rele ale bolii și morții.

Dacă încerci atunci să urmărești înapoi viața unor astfel de oameni la vremea dinainte de a trece prin poarta morții, atunci găsește întotdeauna la acei oameni care și-au pregătit soarta tocmai menționată, că în viața lor în planul fizic au avut o lipsă de conștiinciozitate, o lipsă de simț al responsabilității. Aceasta este o lege care i se vedește în mod constant văzătorului, că sufletele care trec prin poarta morții și care au avut anterior predispoziții sufletești fără scrupule sau au trăit lipsiți de conștiință, la un anumit moment între moarte și nașterea din nou, se fac slujitorii celor care trebuie să participe la a aduce molime, boli și decese premature în lumea fizic-senzorială. Acolo vedem mersul evenimentelor naturale la care sunt supuse aceste suflete și despre care nu putem spune că este, precum o cristalizare sau precum ciocnirea a două bile elastice sau altele asemenea, independent de orice lipsuri morale; ci în ceea ce se întâmplă, în ceea ce ne arată aceste suflete, vedem cum în lumile superioare se amestecă laolaltă ceea ce în lumile superioare funcționează ca o lege naturală și ordinea morală a lumii. Modul în care se întâmplă lucrurile în tărâmurile superioare ține de ființele cărora li se întâmplă una sau alta, în funcție de modul în care s-au comportat din punct de vedere moral în lume.

Sau, pentru a da un alt exemplu, ne putem uita la ceea ce vede văzătorul când își îndreaptă privirea la o însușire foarte răspândită printre oameni: Este ceea ce poate fi denumit ca comoditate, ca dependență de confort. Comoditatea, dorința de

confort, este cu adevărat o trăsătură mult mai răspândită decât se crede de obicei. Mult mai multe fac oamenii din comoditate, decât se crede. Comozi sunt oamenii în gândirea lor, comozi sunt oamenii în acțiunile și comportamentul lor exterioare. Și în special se arată comozi atunci când trebuie să schimbe ceva în gândirea lor sau în acțiunile și comportamentul lor. Dacă oamenii nu s-ar fi atât de comozi în străfundul sufletului lor, nu s-ar fi întâmplat atât de des ca atunci când a intervenit cerința să învețe din nou, să învețe altceva într-o chestiune sau alta, să opună rezistență. Ei s-au împotrivit pentru că este incomod să înveți din nou, altceva, în privința vreunei chestiuni. A fost, desigur, incomod după ce oamenii au crezut atât de mult timp că Pământul stătea pe loc și Soarele și cerul înstelat se mișcau în jurul lui, să audă deodată prin Copernic despre mișcarea Pământului și să o învețe din nou! A fost un lucru incomod, că ți-a fost tras – cel puțin teoretic – pământul de sub picioare. Și tot ceea ce la acea vreme s-a răzvrătit împotriva acestei noi idei a izvorât din comoditatea gândirii, din dorința de confort, pentru că orice reînvățare este inconfortabilă. Dar nu trebuie decât să ne uităm la viața cea mai de zi cu zi și „virtutea” – care, desigur, este de fapt un viciu – comodității o vom găsi larg răspândită. În timpurile moderne ne-am făcut totuși o idee despre răspândirea extraordinară a comodității printre oameni. Acest lucru se poate vedea din cele ce urmează.

Există multe teorii ale economiei politice. Nu vreau să vorbesc despre ele acum. Dar există, de exemplu, acea teorie a economiei politice, care astăzi a fost deja abandonată în multe privințe, dar care a jucat un rol major în trecut, care se bazează pe faptul că toți oamenii caută în definitiv să concureze liber în

schimbul de bunuri și altele asemenea, și că cel mai bun mod de a trăi împreună din punct de vedere social ar fi dacă ar avea loc o concurență complet liberă. Apoi loc alte teorii, mai socialiste, au câștigat teren. În ultima vreme, însă, câțiva economiști au atras atenția că toate aceste teorii sunt de fapt în cel mai înalt grad unilaterale. Pentru că ceea ce se întâmplă în lume în schimbul de bunuri, în conviețuirea socială, este supus mult mai mult decât legii concurenței sau legii dorinței de a progresa, da, chiar mai mult decât legilor egoismului conștient, legii comodității! Așadar, chiar și în economia politică își face intrarea solemnă cunoașterea legii comodității. Trebuie recunoscut pe deplin faptul că, chiar și într-un astfel de domeniu cum este cel economic, se poate vorbi cu bun-simț și atrage atenția asupra a ceva care este prezent și care poate fi trecut cu vederea numai dacă se adoptă o politică a struțului față de viață.

Comoditatea este o caracteristică generală, larg răspândită a oamenilor. Și dacă urmărim după moarte sufletele care au avut această caracteristică, vedem cum această dependență de comoditate se continuă după moarte, și cum omul atunci trebuie, ca să spunem așa, să trăiască într-o provincie în care trebuie chiar să petreacă un anumit timp între moarte și nașterea din nou, pentru ca, din cauza comodității, ca efect al acestei comodități, să devină un slujitor – ca suflet – al zeului sau zeilor rezistenței, acei zei care opun evoluției toată rezistența, toate obstacolele corespunzătoare. Și acestea sunt iarăși spiritele care se află sub supremația lui Ahriman. Ahriman are variate lucruri de făcut, dintre care unul este și să conducă din lumea spirituală în lumea fizică forțele care suscită

rezistența în viața fizică. Astfel, pe de o parte, oamenii sunt comozi, dar pe de altă parte, viața oamenilor comozi se dovedește așa încât, dacă omul vrea să facă ceva în acest mod, iarăși se lovește de o lege cosmică generală. Rezistențele sunt pretutindeni, chiar dacă ele nu sunt prezente în forma grotescă în care le-a descris odată un poet și estetician german. Dar ele sunt acolo în cea mai tragică formă. Un poet german [Nota 1] le-a descris ca fiind așa-numita „perfidia obiectului”. Această „perfidia obiectului” este deosebit de evidentă, de exemplu, atunci când un predicator stă la amvon și trebuie să rostească o tiradă extrem de lungă; atunci i se așează o muscă pe nas – și el trebuie să strănute teribil. Aceasta este „perfidia obiectului”. Dar, de fapt, iese foarte bine în evidență atunci când oameni care sunt nenorocoși în această privință, sunt expuși la această „perfidie a obiectului” la fiecare pas. Friedrich Theodor Vischer a scris odată un roman în care cineva este expus constant la această „perfidie a obiectului”.

Aceste lucruri, însă, în realitate urcă de la forma grotescă la cea tragică. Dar toate împotririile sunt dirijate din lumea spirituală, iar stăpânul rezistenței este Ahriman. Și prin faptul că sufletele sunt leneșe, ele se fac slujitorii lui Ahriman pentru un anumit timp între moarte și nașterea din nou. În ansamblu, nu este atât de îngrozitor să vezi pedepsele unei vieți comode, ca atunci când sufletele trebuie să trăiască sub asuprirea spiritelor bolii și morții. Dar aceasta ne dă oricum o idee despre cum moralitatea și legea naturală se amestecă una cu cealaltă de îndată ce urcăm în lumile superioare.

Prin astfel de experiențe treci când ai ajuns la punctul care a fost descris ieri. Și trebuie să treci prin aceste experiențe pentru

a putea trăi alte situații necesare – vom vedea de ce necesare – pentru a putea merge mai departe în ceea ce privește trăirea mai înaltă. Chestiunea urcării în lumile superioare nu este așa încât să spui: Astăzi îți începi urcarea către lumile superioare și apoi merge așa în sus treaptă cu treaptă –, ci pentru cel care vrea să devină inițiat, ea merge, cum s-ar spune, neobservată pentru evenimentele exterioare între acțiunile și faptele vieții exterioare. El se înalță într-adevăr puțin câte puțin în lumile superioare, dar este așa, că din acest a-se-afla-înăuntru în lumile superioare iese iarăși și trăiește în lumea obișnuită. Dar din ceea ce a trăit în lumile spirituale aduce apoi ceva cu el în lumea fizică. El se vede, atunci când a devenit inițiat, cu toate că a devenit inițiat, umblând prin lumea fizică având sentimente și senzații diferite de cele pe care le are atunci când nu este văzător.

El trebuie doar să se îngrijească de aceasta prin antrenament – și se și are grijă de acest lucru printr-o instruire adecvată – că nu este derutat în viața obișnuită prin modificarea senzațiilor și sentimentelor. Lucrul la care trebuie să ajungă este că, dacă este un văzător, este un văzător numai pentru lumile superioare, și că ceea ce trebuie să aibă ca atitudine și caracter pentru lumile superioare în mod sigur nu aduce în lumea fizică obișnuită. În niciun caz nu ar trebui să facă aceasta. Trebuie să fie capabil să devină văzător, și în lumea fizică obișnuită să fie un om perfect rațional ca oricine altcineva. De aceea, cel mai puțin potriviți pentru formarea tagmei văzătorilor sunt acei oameni care din capul locului sunt predispuși la reverie. Visătorii, idealiștii abstracți, care, ca să spunem așa, deja trăiesc în lumea fizică ceea ce în lumea spirituală își are buna sa justificare, adică

oamenii care deja în lumea fizică „aud iarba crescând”, care percep peste tot ceea ce percepe numai visătorul și nu percepe cel cu natură lucidă înclinată spre real, oameni care se păcălesc cu ușurință – sunt mult mai mulți oameni de acest fel decât se crede de obicei – nu sunt potriviți pentru dezvoltarea spiritului văzător. Oamenii care stau cu ambele picioare în realitate, care și înțeleg ceva din realitate și judecă lucrurile așa cum sunt ele, sunt cei mai potriviți pentru dezvoltarea spiritului văzător. Acest lucru indică deja că cel care vrea să devină inițiat nu trebuie să permită ca sentimente și senzațiile sale care sunt necesare pentru lumea fizică, să fie derutate de ceea ce dobândește pentru urcarea în lumile superioare.

Așadar, îi rămân sentimente și senzații foarte specifice pe care le are față de sine, atunci când a devenit văzător. Într-o anumită măsură a devenit o persoană diferită și pentru lumea fizică. Dar pentru ca acest lucru să nu-i facă rău, trebuie oarecum să aplice aceste noi sentimente și senzații și lucrurilor din lumea fizică exterioară, pe care înainte nu le-a luat în seamă, la care înainte nu a fost atent. Apoi, când a devenit văzător și a cultivat în sine anumite sentimente și senzații, va descoperi treptat că relațiile sale cu natura s-au schimbat puțin – nu în sensul rău, ci tocmai că în sensul bun. De exemplu, va simți altfel față de lumea plantelor, covorul de plante răspândindu-se pe Pământ, decât simțea înainte față de ea. Înainte el privea plantele, era încântat de verdețea lor, era încântat de abundența florilor și de culoarea florilor, de tot ceea ce i-a oferit lumea plantelor în măsura în care creștea din pământ și încânta ochii și probabil și alte simțuri. Să nu ne gândim la un om prozaic în această privință, ci la un om care cu adevărat se poate bucura

din plin de ceea ce poate genera în suflet frumusețea covorului de vegetație al Pământului; și să nu credem că cineva care a devenit văzător ar trebui să-și piardă câtuși de puțin din sentimentele pe care le avea anterior față de covorului de vegetație al Pământului. Dar altceva apare în el. Apare sentimentul, când se vede acum față în față cu lumea plantelor, unei anumite înrudiri intime a lumii plantelor cu ceea ce este în natură în afara lumii vegetale: cu Soarele, de asemenea cu Luna și cu lumea celorlalte stele. Pentru simțirea sa, pentru percepția sa, ceea ce se întinde ca un covor verde de plante crește oarecum împreună cu ceea ce este în Univers.

În mod abstract, oamenii de astăzi își fac desigur suficiente reprezentări despre ceea ce se are în vedere aici. Orice om știe astăzi, și numai puțin dacă a învățat, că învelișul vegetal este legat de acțiunea luminii pe care o trimite Soarele, că plantele nu pot crește fără acțiunea specifică a razelor solare. Și oamenii pot avea o bănuială că nu numai ceea ce se întâmplă pe Soare are o influență asupra lumii plantelor, dar că lumea stelelor are și ea o influență. Desigur, se întâmplă deja ca oamenii să cadă în neîncredere. Dar mai exista un spirit mare, important într-un timp care nu este încă atât de departe în urma noastră, care s-a ocupat într-un mod cu totul științific de influența Lunii asupra vremii și cu aceasta și asupra vegetației Pământului. Mă refer la Gusiav Theodor Fechner. El a încercat, nu din punctul de vedere al vreunei superstiții, ci din punctul de vedere al observațiilor în întregime empirice, să stabilească cât de diferit afectează Luna nouă, cât de diferit Luna plină, de exemplu, condițiile de ploaie pe Pământ și așa mai departe. Au fost mulți oameni care au dorit să-și documenteze convingerile științifice tocmai răsând de

Gustav Theodor Fechner cu investigațiile sale asupra Lunii. Unul care a răs deosebit de tare a fost faimosul botanist Schleiden, care era de părere că în mod sigur nu depinde de Luna plină și de Luna nouă dacă este mai multă sau mai puțină ploaie timp de două săptămâni. Atunci Gustav Theodor Fechner a spus – era într-o timp în care erau încă condiții puțin mai patriarhale față de cele de astăzi –: „Hai să decidem chestiunea în modul ocolit prin intermediul femeilor; oamenii învățați ajung foarte ușor la cearte.” Întrucât condițiile erau încă oarecum patriarhale pe atunci, cele două soții, a profesorului Schleiden și a profesorului Fechner, puneau întotdeauna vase în curtea lor din Leipzig pentru a colecta apa de ploaie pentru spălat rufe. Și Gustav Theodor Fechner a făcut acum această sugestie ca femeile să decidă cu privire la chestiunea cantității mai mari de apă de ploaie, punând-o pe soția profesorului Schleiden să-și pună întotdeauna vasele în curte în timpul Lunii noi, în timp ce soția lui trebuia, dimpotrivă, să-și pună întotdeauna vasele în curte în timpul Lunii pline. Atunci ar deveni evident în ce perioadă cade cantitatea mai mare de ploaie. Și iată, soția profesorului Schleiden nu a fost deloc de acord cu soțul ei, pentru că a obținut cea mai mică cantitate de apă de ploaie!

Deci s-a ajuns la o decizie, aș putea spune, într-un mod ironic, căreia însă nu vrem să-i acordăm nicio importanță acum. Dar mai târziu va reieși că totul, lumina Soarelui și căldura Soarelui, precum și celelalte influențe ale stelelor, au un efect asupra lumii plantelor. Totuși, aceasta este inițial o cunoaștere teoretică. Clarvăzătorul, însă, are o simțire nemijlocită a modului cum influențele care vin de la Pământ și ceea ce vine

din spațiul înstelat se unesc. În cele din urmă, el le privește ca pe una singură, și simte viu în ceea ce se întâmplă, revărsarea luminii Soarelui peste vegetația Pământului și din nou retragerea luminii Soarelui. El empatizează atunci când plantele sunt lipsite de lumina Soarelui. Așa cum cineva empatizează cu un copil care este foarte atașat de mamă, atunci când copilul este lipsit de vederea mamei pentru un timp, tot așa văzătorul empatizează cu plantele când ele sunt lipsite de lumina Soarelui. Această simțire împreună cu lumea vegetală a Pământului este ceva ce apare pentru văzător, astfel încât văzătorul, care a ajuns la punctul despre care am vorbit ieri, dobândește astfel de senzații încât devine oarecum un participant în sentimente în relațiile dintre creșterea pe Pământ, creșterea plantelor, și Soare și stele.

Începând să simtă acest lucru, este apt să simtă și altceva. Această altă lucruri îl poate simți atunci când se întoarce din lumea spirituală în lumea fizică și, de exemplu, stă în fața unui om care doarme sau un om care este treaz. Chiar când, ca să spunem așa, și-a dezactivat darul viziunii, și vede doar lumea fizică cu omul adormit, chiar și atunci apare sentimentul că acest om care doarme, a fost părăsit de ceva. Acest sentiment este foarte asemănător cu cel pe care-l căpătați atunci când, de exemplu, toamna razele Soarelui se schimbă față de vegetație. Foarte asemănătoare sunt sentimentele față de natura părăsită de Soare și stele, cu sentimentele față de trupul uman părăsit de Eul și trupul său astral. Și acum văzătorul trăiește experiența particularității că, în această privință, omul este independent de condițiile fizice ale cerului, în timp ce creșterea plantelor depinde de condițiile fizice ale cerului.

Despre plantă știm că, prin condițiile ei interioare, ea nu poate adormi după cum vrea: ea trebuie să aștepte până când Soarele apune seara sau trebuie să aștepte până vine toamna. Despre om știm că în timpul nostru, și mai ales în condițiile noastre culturale, el nu se mai conformează deloc mersului Soarelui. De exemplu, nu am putea fi deloc aici împreună dacă ar trebui să ne conformăm poziției Soarelui la fel de mult ca planta. Aceași tranziție, care în plantă este încă strict reglementată prin cursul Soarelui și al stelelor, la om este emancipată de cursul Soarelui și de cursul stelelor. Ce-i drept, atunci când ieșim în zonele rurale nealterate și observăm cum nu numai găinile, ci și oamenii din sat se culcă la o anumită oră și se trezesc la o anumită oră, încă mai simțim ceva acolo, s-ar putea spune, ca o legătură de genul plantei între oameni și mersul Soarelui și al stelelor. Dar nu putem judeca altfel decât că în decursul evoluției omenirii omul se emancipează de mersul cosmic al evenimentelor, că el prin condițiile sale interioare – nu vreau să spun din voință interioară arbitrară –, poate ajunge cu trupul său fizic și trupul eteric în acea stare în care planta nu ajunge decât prin poziția Soarelui și a stelelor. Omul poate trage un pui de somn după-amiază prin propriile condiții interioare, adică poate ieși din trupul său fizic și din trupul eteric. Planta nu poate trage un pui de somn după-amiază la dorința ei; trebuie să urmeze mersul stelelor. Dar omul, ce este el atunci, când stă întins în pat ca trup fizic și trup eteric, și Eul și corpul său astral sunt în afară? Trupul fizic și trupul eteric au atunci valoarea plantei. Planta are trup fizic și trup eteric.

Dacă punem cap la cap tot ceea ce s-a spus acum, atunci veți spune: Dacă am o plantă în fața mea, atunci, planta crește treptat împreună cu lumea Soarelui și a stelelor, devine una cu ea. Prin urmare, trebuie să direcționăm simțirea de la plante către lumile stelare, către Soare. Aceeași direcție a simțirii trebuie să o dezvoltăm de la omul adormit – care este tot trup fizic și trup eteric, așadar are valoare de plantă –, la Eul și trupul său astral, care în mod cu totul independent de poziția Soarelui, sunt în afara trupului fizic și a trupului eteric atunci când omul doarme, exact la fel cum Soarele fizic este în afara trupului fizic și a trupului eteric al plantei.

Ceea ce v-am explicat acum, este ceea ce trăiești ca văzător. Dacă, pornind de la astfel astfel de simțiri, omul provoacă în mod deliberat independența eului și a trupului astral față de trupul fizic și trupul eteric, dacă el izbuteste să-și facă în mod deliberat trupul fizic și trupul eteric într-un fel de plantă prin faptul că iese din ele, atunci ajunge să știe ceva cu totul straniu. Știe ceva ce nu poate fi exprimat în alt mod decât cam cum ar vorbi Soarele dacă ar privi în jos plantele și s-ar vedea pe sine față în față cu ele. Atunci el ar putea spune: Da, acest trup fizic și eteric al plantelor îmi aparține; el îmi aparține pentru că are nevoie de ceea ce eu îi pot trimite! Exact așa cum Soarele ar vorbi plantei care crește dedesubt, tot așa Eul omului poate spune trupului său fizic și eteric: Aceasta îmi aparține așa cum planta aparține Soarelui; eu sunt ca un Soare pentru trupul fizic și trupul eteric. Soare pentru trupul fizic și trupul eteric – așa învață omul cu necesitate să vorbească despre Eul său! Și așa cum învață el să vorbească despre Eul său cu privire la trupul fizic și trupul eteric precum Soarele ar vorbi plantei, tot așa

învață el să vorbească despre trupul său astral precum Luna și planetele ar fi să vorbească plantei. Aceasta este o experiență misterială cu totul specială, o experiență misterială importantă.

În modul în care am explicat-o acum, această experiență a Misteriilor a fost cultivată ca o experiență nemijlocită – ca o experiență reală – mai întâi în Misteriile lui Zarathustra și apoi de-a lungul întregii evoluții a lumii până în Misteriile Sfântului Graal. Această experiență a fost întotdeauna numită, deoarece omul, mai ales în perioada Misteriilor egiptene, o avea cel mai clar atunci când, în timpul somnului, vedea spiritual Soarele la miezul nopții și se simțea unit cu forțele Soarelui așa cum a fost caracterizat acum, a fost numită „a vedea Soarele la miezul nopții”: Trăirea solarului în propriul Eu ca forță solară, care luminează asupra trupului fizic și a trupului eteric.

Acum avem acum un al treilea, care era comun tuturor diverselor Misterii ale lumii. Comun le era și le este „răzbaterea până la granița morții”, „trăirea lumii elementare” și acum „vederea Soarelui la miezul nopții”. Acesta, ultima, este o expresie tehnică; experiența corespunzătoare este compusă din ceea ce tocmai a fost caracterizat. Trebuie doar să ne fie clar faptul că în momentul în care te simți separat în acest fel, și te simți ca asemănător stelelor sau ca asemănător Soarelui față de propriul trup eteric și trup fizic, nu mai simți Soarele și stelele doar în substanțialitățile lor fizice, ci faci cunoștință cu ființele spirituale și lumile care le aparțin. Trăirea Cosmosului este o trăire în lumile spirituale – acest lucru trebuie să fie clar.

Acum, este important și necesar, pentru a crește conform regulilor în lumile superioare, pentru a avea cu adevărat experiențele care corespund realităților spirituale, să parcurgi

mai întâi acele lucruri care îți fac cunoștință cu natura complet diferită a lumii spirituale față de lumea fizică. Începi să cunoști acest lucru suficient de bine atunci când pot examina și observa ca văzător consecințele comodității, consecințele lipsei de conștiință pentru experiența sufletului în timpul dintre moarte și nașterea din nou, și multe alte lucruri pe lângă acestea. Prin aceste lucruri, văzătorul trebuie, ca să spunem așa, să-și deschidă propriul suflet pentru condiții esențialmente diferite de cele ale planului fizic. Abia atunci devine el copt pentru a trăi în Cosmosul spiritual, pentru a cunoaște legătura interioară a Eului și a trupului astral cu Cosmosul. Toate teoretizările anterioare sunt de fapt o joacă cu cuvintele atunci când a sosit momentul care tocmai a fost descris, când văzătorul a trăit faptul că omul în privința celor mai înalte membre ale ființei sale aparține nu numai Pământului, ci este acasă în întregul Cosmos. El știe atunci și faptul că seara când adoarme, orice om, când a ieșit din trupul fizic și din trupul eteric, crește împreună cu forțele care sunt forțe cosmice, își caută întărire din întregul Univers, și forțele pe care le-a adunat de la adormire până la trezire, le aduce în lumea fizică când se trezește, pentru a le folosi acolo. Legătura cu Cosmosul este trăită pe o treaptă anumită a sistemului misterial. De la această treaptă vrem să pornim mâine.

CONFERINȚA a III-a

Berlin, 5 februarie 1913

Când omul prezentului, omul timpului nostru, urmează o instruire ocultă care îl duce la experiențe precum cele indicate în primele două conferințe, el urcă prin aceasta în lumile spirituale. El trăiește realmente în lumile spirituale anumite fapte și întâlnește anumite ființe. Expresia folosită ieri, „vederea Soarelui la miezul nopții”, nu este în esență decât expresia pentru fapte spirituale și întâlnirea cu ființe spirituale care sunt legate de existența solară. Acum, însă, acest om al ciclului nostru temporal, când se înalță astfel în lumile superioare, trece prin anumite experiențe care nu pot fi descrise altfel decât spunând: Omul trăiește multe lucruri însemnate, semnificative în lumile spirituale printr-o astfel de urcare; dar trăiește și ceva ce trebuie descris spunând: el se simte părăsit, părăsit și singur. El se simte în așa fel încât își poate pune experiența oarecum în cuvintele: Multe, multe vezi tu aici; dar tocmai lucrul după care acum, după ce ai trecut prin toate aceste lucruri, trebuie să tânjești cel mai mult, nu îl poți trăi. – Și pe toate ființele pe care le întâlnește după o astfel de ascensiune, ar dori atunci să le întrebe despre anumite taine după care el trebuie să tânjească. Acesta este sentimentul pe care îl are. Dar toate aceste ființe, care îi dezvăluie multe care sunt mărețe și impunătoare, rămân mute și tăcute tocmai atunci când el vrea să le întrebe despre acele taine pe care de aici înainte trebuie să le simtă ca fiind cele mai importante. De aceea trebuie să spunem: omul de astăzi simte cel mai dureros lucru atunci când se înalță astfel în lumile

superioare, simte în ciuda întregii splendori, în ciuda tuturor întâlnirilor cu ființele sublime, un gol imens în lăuntruul său. Și dacă nimic altceva nu ar interveni, la o trăire mai lungă a acestei stări de a fi gol, a acestei singurătăți, a acestei abandonări în lumile superioare, un fel de disperare ar veni în cele din urmă peste suflet.

Atunci poate interveni ceva – și de regulă intervine atunci când ascensiunea a fost întreprinsă conform regulilor autentice de inițiere – care poate proteja inițial împotriva acestei disperări, chiar dacă nu poate proteja permanent împotriva ei. Ceea ce poate interveni este ceva ca o amintire care vine în suflet, sau s-ar putea spune de asemenea o privire înapoi în vremuri îndepărtate din trecut, un fel de citire în Cronica Akasha despre astfel de lucruri care au trecut de mult. Și ceea ce trăiește omul acolo – nu putem caracteriza aceste lucruri altfel decât încercând să îmbrăcăm experiențele în cuvinte care corespund aproximativ cu aceste experiențe – am putea să le îmbrăcăm în următoarele cuvinte: Când tu acum, ca om al prezentului, urci în aceste lumi mai înalte vei fi lovit de deznădejde, de starea de a fi abandonat. Dar atunci imaginile îți arată anumite desfășurări de evenimente care sunt de mult trecute, care constau în faptul că în vremurile trecute alți oameni s-au înălțat în lumile în care acum vrei tu să urci. Da, tu poți de asemenea, din ceea ce vezi acum acolo, recunoaște ca și cum ți-ai aminti, că propriul tău suflet a fost odată implicat în încarnări anterioare în ceea ce au trăit acești oameni care la acea vreme au urcat la lumile superioare. Este posibil să reiasă că acele lucruri pe care sufletul unui om din zilele noastre le vede în vremuri de mult trecute, să le vadă ca fiind propriile sale

experiențe prin care a trecut odată, în vremuri de mult trecute. Atunci un astfel de suflet ar fi fost un inițiat în vremuri de mult apuse. Dacă nu este așa, va ști doar că a fost în legătură cu cei care au urcat în lumile superioare ca inițiați în vremuri de mult apuse, dar că el acum se simte singur și abandonat, în timp ce acele suflete care au fost odată inițiate, în aceleași lumi nu s-au simțit singure și abandonate, ci au simțit extazul, beatitudinea cea mai lăuntrică în aceste lumi. Acest lucru s-a datorat – așa cunoaște el în continuare – faptului că în acele timpuri străvechi sufletele erau altfel constituite și că, datorită structurii lor diferite, ele au trăit diferit ceea ce se vedea în lumile superioare. Ce trăiește de fapt omul acolo?

Ceea ce trăiește acolo îi aduce desigur în fața sufletului ființe ale lumilor superioare, care lucrează din lumea suprasensibilă asupra lumii senzoriale. Ființe care stau în spatele lumii noastre senzoriale – el le vede; condiții precum cele descrise ieri, el le vede negreșit. Dar dacă încercăm să cuprindem laolaltă tot ceea ce vede el, putem caracteriza cam în felul următor: El se simte acolo în lumile superioare și privește într-un fel în jos în lumea simțurilor. El se simte oarecum unit cu spiritele care au trecut prin poarta morții și, de asemenea, privește în jos cu ele și vede cum vor folosi din nou forțele pentru a ajunge la o existență fizică. Privește în jos și vede cum din lumile suprasensibile forțele sunt trimise în jos pentru a produce procesele în diferitele regnuri ale naturii în lumea simțurilor. El vede întreaga curgere a faptelor care se pregătesc din lumile superioare în lumea simțurilor. Deoarece la o astfel de zăborive în lumile superioare el este în afara corpului fizic și a corpului eteric, el privește în jos la trupul său fizic și trupul eteric, și apoi

se uită și la acele forțe din Cosmos, din întregul Univers spiritual, care lucrează acolo la trupul fizic și trupul eteric al omului. Și prin ceea ce fac ființele în a căror comunitate a ajuns, el ajunge să înțeleagă cum iau ființă în lumea fizică trupurile fizic și eteric. Ajunge să cunoască acest lucru foarte exact. Ajunge să cunoască cum anumite ființe, care de exemplu sunt legate de Soare, își îndreaptă activitatea lor în jos în lumea pământeană și lucrează la înfăptuirea trupurilor fizic și eteric ale omului. De asemenea, ajunge să cunoască anumite ființe care sunt legate de existența Lunii și care din Cosmos îndreaptă activitatea lor în jos, pentru a participa tot așa la realizarea trupurilor fizic și eteric ale oamenilor.

Dar apoi vine marele dor, un dor care devine imens pentru omul actual. Aceasta este dorul de a afla ceva despre cum se nasc din Cosmos trupul astral și Eul însuși, cum se înfăptuiesc acestea. În timp ce el poate vedea exact cum se înfăptuiesc trupul fizic și trupul eteric din forțele cosmosului, îi rămâne ascuns tot ceea ce s-ar referi la modul în care trupul astral și Eul omului se înfăptuiesc. În cel mai adânc întuneric și mister este învăluit tot ceea ce se referă la trupul astral și la Eul omului. În acest fel, omul capătă sentimentul: Ceea ce ești în ființa ta cea mai intimă, ceea ce ești propriu-zis tu însuși, acum se ascunde vederii tale spirituale, iar cu ceea ce te înfășori atunci când trăiești în lumea fizică și se dezvăluie exact!

Aceasta trăiește omul zilelor noastre atunci când se înalță în lumile superioare în modul descris. Acest lucru l-au trăit și acele suflete care au întreprins ascensiunea lor în timpurile primordiale la care s-a făcut referire. Numai că omul zilelor noastre simte acel mare dor despre care am vorbit, iar sufletele

vremurilor trecute nu simțeau acest dor, întrucât ele nu aveau încă nevoie să-și vadă ființa cea mai intimă, pentru că așa era în natura lor să simtă cea mai profundă mulțumire atunci când percepeau cum ființele la care veniseră ele, lucrau la construirea trupului fizic și a trupului eteric. În modul cum ființele spirituale își îndreptau activitatea lor din Soare în jos pentru a construi trupul fizic și trupul eteric, în aceasta își găseau cea mai mare satisfacție sufletele în vremurile trecute, atunci când erau inițiate.

La aceasta se adaugă următoarele. În acele timpuri străvechi, această muncă a acelor ființe încă se înfățișa în mod diferit; de aici și satisfacția. Acum, în zilele noastre, această muncă se înfățișează în așa fel încât omul își spune: La ce bun toată pregătirea trupului fizic și a trupului eteric, dacă nu putem înțelege ce ascund în ele aceste învelișuri? – Așa este diferența dintre un om de astăzi și un om al trecutului. Iar timpul la care se face trimitere în mod special cu aceste experiențe, ca fiind un timp trecut, este timpul în care Zarathustra și-a inițiat discipolii, i-a condus să urce în lumile superioare. Dacă discipolii de astăzi ar fi conduși în lumile superioare în același mod în care i-a condus Zarathustra, ei ar simți starea de a fi gol interior și singurătatea așa cum a fost indicat. Pe atunci, pe vremea lui Zarathustra, cei care urmau să fie inițiați simțeau lucrarea lui Ahura Mazdao asupra trupului fizic și asupra trupului eteric, iar în dezvelirea acestor minunate taine ei simțeau beatitudine și satisfacție, pentru că erau așa predispuși încât se simțeau adânc mișcați lăuntric când vedeau: Așa ia ființă ceea ce omul trebuie să aibă ca înveliș dacă vrea să-și îndeplinească misiunea pământească. În aceasta ei își aveau mulțumirea.

Așa era inițierea prin Zarathustra. Căci în această inițiere prin Zarathustra omul putea „vedea Soarele la miezul nopții”. Aceasta înseamnă că, atunci când omul se uită nu la forma fizică a Soarelui, ci la ființele spirituale care sunt legate de existența Soarelui, el vedea pornind de la Soare forțele care acționează în corpul fizic, el vedea cum forțele care vin de la Soare lucrează la plăsmuirea capului uman și formează diferitele părți ale creierului uman. Pentru că ar fi un nonsens ca cineva să creadă că o structură minune cum este creierul uman, ar putea apărea doar din forțele terestre. Acolo trebuie să lucreze forțele solare. Ele asamblează în cele mai diverse moduri într-un întreg variatele structuri ale lobilor creierului aflate dincolo de fața umană. Și nu doar una, ci o serie întreagă de entități lucrează la această structură a creierului uman. Zarathustra i-a numit „Amschaspands” pentru discipolii săi. Acestea sunt stârnitorii forțelor Cosmosului pentru ca structura creierului uman să poată apărea și, de asemenea, nervii superiori ai măduvei spinării, cu excepția celor douăzeci și opt de perechi de nervi inferiori. Apoi, Zarathustra a arătat și modul în care alți curenți emană din ființele care sunt legate de existența Lunii, și a arătat cât de minunat se asamblează structura cosmică, cum pornesc curenții din douăzeci și opt de tipuri de ființe, „Izeds”, care construiesc măduva spinării cu cele douăzeci și opt de cordoane nervoase inferioare. Așa sunt construite trupul fizic și trupul eteric din curenții care provin de la ființele cosmice.

Acestea au fost impresii puternice pe care inițiații lui Zarathustra le-au primit în acest fel. Și primind aceste impresii ca expresie a lucrării lui Ahura Mazdao, au simțit beatitudinea interioară în privința a ceea ce se întâmplă în lume. Omul de

astăzi, care și-ar trăi drumul către lumile superioare în același mod, ar fi bineînțeles capabil să admire, ar fi, de asemenea, capabil și să înceapă să simtă beatitudinea. Dar treptat îl va cuprinde sentimentul care nu poate fi altfel îmbrăcat în cuvinte decât: La ce bun toate acestea? nu știu nimic despre ființa care merge din încarnare în încarnare! Știu numai despre acele ființe care în fiecare nouă încarnare construiesc din Cosmos învelișurile, dar totuși le construiesc numai ca „învelișuri”. – Aceasta a fost esența inițierii prin Zarathustra, anume că legătura dintre omenesc-pământesc și existența solară a fost dezvăluită inițiaților. Iar epoca lui Zarathustra se caracterizează prin faptul că oamenii au fost capabili să asimileze în cunoașterea lor ocultă tainele pe care le-am descris.

La rândul lor, altfel se trăiau pe sine în lumile superioare sufletele care au fost inițiate în Egiptul antic, care de exemplu au parcurs inițierea prin Hermes. Despre toate aceste lucruri am mai vorbit. Aici, în aceste conferințe, ele vor fi prezentate încă puțin mai detaliat decât s-a putut face anterior. Când în perioada egipteană antică sufletele se înălțau în lumile superioare prin inițierea sub conducerea lui Hermes, și atunci firește se întâmpla ceea ce trebuie să se întâmple întotdeauna la inițiere, faptul că aceste suflete se simțeau în afara trupurilor lor fizic și eteric, că știau că se află acum într-o lume a faptelor spirituale și a ființelor spirituale. Aceste suflete erau apoi ghidate în lung și-n lat, adică viziunea lor era direcționată. Li se arătau entitățile individuale, faptele individuale, așa cum ar putea fi cazul și cu un suflet astăzi. Dar nu trebuie să vă reprezentați aceasta ca și cum cineva s-ar plimba încoace și-n colo cu picioarele fizice, ci viziunea este ghidată de jur împrejur,

ca și cum cineva ar fi condus cu privirea sa în toate părțile într-un ținut cât toată întinderea Universului. Așa se întâmpla în această inițiere.

Apoi venea un moment al trăirii când inițiatul simțea ca și când a ajuns la capăt, ca și cum s-ar fi perindat printr-un ținut mărginit din toate părțile de mare și apoi ar fi ajuns la „țărâm”. Știa că a ajuns în cel mai îndepărtat punct în care ai fi putut ajunge. Și apoi trăia, în inițierea egipteană, ceea ce nu poate fi altfel îmbrăcat în cuvinte decât: În timp ce erai condus cu văzul tău până în întinderile cosmice, în tărâmurile vaste cât Universul, ai ajuns să cunoști ființele și forțele despre care îți poți spune că lucrează asupra trupului tău fizic și asupra trupului tău eteric. Acum însă intri în cel mai sfânt loc. Acum intri într-un tărâm în care te simți de fapt unit cu ființele care în munca lor participă la ceea ce în tine merge de la o încarnare la alta, care participă la trupul tău astral. Este o experiență semnificativă în acest punct, pentru că într-un fel toate lucrurile devin altfel odată ce intervine această trăire în acest punct.

De exemplu, pentru timpul imediat următor, o posibilitate încetează pentru inițiat: În lumea în care a intrat acum, pe țărmurile existenței la nivelul întregului Univers, încetează complet posibilitatea de a aplica în aceste lumi puterea sa de judecată, ceea ce era el înainte capabil să gândească, ceea ce era el înainte capabil să conceapă. Dacă nu poate renunța la toată această putere de judecată pământească, fizică, dacă nu poate să facă abstracție de ceea ce l-a călăuzit până în acel punct, atunci nu poate trăi această experiență pe țărmurile existenței, nu se poate simți unit tocmai cu acea ființă care lucrează atunci când omul spiritual-sufletesc se apropie de nașterea într-o nouă

încarnare, caută familia, națiunea și părinții, astfel încât ca om spiritual-sufletesc să se îmbrace cu o nou înveliș. Toate ființele pe care a ajuns să le cunoască mai înainte și care îl lămuresc cum învelișurile fizice și eterice iau naștere și se formează din Cosmos, toate aceste ființe nu sunt în măsură să îl lămurească ce forțe lucrează în acea ființă cu care el se simte acum unit și care construiește și țese în ființa astrală cea mai lăuntrică a însuși omului. Îi devine foarte clar – și îi devine foarte clar sufletului egiptean care parcurgea inițierea prin Hermes – că acum, după ce a ieșit din învelișuri și a trecut prin ceea ce cu puțin înainte a fost numit „existență la nivelul întregului Univers”, se simte unit cu o ființă. Și sufletul poate simți însușirile acestei ființe, numai că se simte pe sine ca înăuntru acestor însușiri, nu în afara acestei ființe, și poate ști: Această ființă este acolo, este în mod real acolo. Dar în același timp el însuși este înăuntru acestei ființe. Și prima impresie pe care o are despre această ființă este că își spune: În această ființă se află forțele care poartă sufletul de la o încarnare la alta, precum și forțele care luminează sufletul între moarte și o nouă naștere. Toate acestea sunt acolo înăuntru. Dar când o putere suflă spre tine ca o căldură spirituală cosmică, care poartă sufletul de la moarte la nașterea din nou, când își face drum înspre tine ca lumină spirituală ceea ce luminează sufletele dintre moarte și nașterea din nou, și când simți cum această căldură și această lumină se revarsă din ființa cu care ești unit, atunci ești totuși într-o situație cu totul specială. A trebuit să bei, ca să spunem așa, apa lui Lethe, băutura uitării, a trebuit să uiți arta ta a înțelegerii, care înainte te-a ghidat prin lumea fizic-senzorială, a trebuit să lași deoparte puterea ta de judecată de mai înainte,

intelectualitatea ta, pentru că acestea nu puteau decât să te inducă în eroare aici, și cu toate acestea ceva nou încă nu ai dobândit. Stai, în timp ce simți căldura cosmică care poartă sufletul spre nașterea din nou, înăuntrul mării de forțe care luminează sufletul de la moarte la nașterea din nou. Tu simți așadar forța și lumina care emană din acea ființă. Tu privești această entitate ca și cum nu ai putea să faci altfel decât să te întrebi: „Cine ești tu? – căci numai tu îmi poți spune cine ești, și numai atunci pot eu ști ce mă poartă ca ființă interioară umană de la moarte la o nouă naștere. Numai atunci, dacă îmi spui tu, pot să știu ce este natura cea mai intimă a ființei mele omenești!” – Și mută, tăcută rămâne entitatea cu care omul se știe atât de unit. El simte că în ea se află cea mai profundă parte care este unită cu sine însuși ca cea mai profundă parte. Se naște dorința vie de cunoaștere de sine, de a ști ce este el – iar entitatea rămâne mută și tăcută.

Trebuie mai întâi ca el să fi stat față în față cu această ființă mută și tăcută pentru o vreme și trebuie să fi simțit profund dorul de a avea acum enigma lumii rezolvată într-un mod nou, trebuie să fi simțit destul de mult timp dorul de a primi enigma lumii dezlegată într-un mod în care nu poate fi dezlegată niciodată pe Pământul fizic, trebuie să fi adus în această lume la această entitate dorul profund ca putere proprie de a primi enigma lumii dezlegată în acest mod care este străin existenței fizice, și sufletul trebuie să trăiască în întregime în dorul de a primi enigma lumii dezlegată în acest mod: Apoi, când s-a simțit unit cu ființa spirituală mută, tăcută cu care este unit, și a trăit în ea cu dorul după dezlegarea enigmei lumii, atunci simte că se revarsă în ființa spirituală cu care este unit, forța dorului său. Și

întrucât această forță a propriului său dor de a rezolva enigma se revarsă în această ființă spirituală, după un timp această ființă dă naștere la ceva care iese din ea ca o altă ființă. Dar nu este ca o naștere pământească, ce se naște acolo. El de asemenea știe imediat prin vederea sa, că nu este ca o naștere pământească. Nu, o naștere pământească apare în timp, se produce în timp. Dar ceea ce vede el acum, la ceea dă naștere ființa tocmai descrisă, despre aceasta știe: Aceasta se naște din ea, aceasta s-a născut din ea începând încă din timpurile primordiale – mereu, și această naștere continuă din timpurile primordiale până în prezent. Numai că acest proces de a se naște al unei ființe din cealaltă nu a fost văzut până acum, până acum s-a sustras vederii. În aceasta constă acest a-se-naște, că este propriu-zis mereu acolo, dar prin faptul că cel ce se inițiază s-a pregătit pentru aceasta prin dorul său de dezlegare a enigmei, acum îl vede, acum este percepție în lumea spirituală. Acest lucru îl știe el. Deci el nu își spune: „Acum se naște o ființă”, ci își spune: „Din ființa cu care te-ai unit, începând din cele mai vechi timpuri o ființă s-a născut mereu; dar acum acest proces continuu de a se naște al ființei și însăși ființa născută devin perceptibile pentru tine.”

Ceea ce tocmai v-am descris, pe cât mai bine se poate în cuvintele limbii noastre, este la ce și-a condus discipolii hierofantele Hermes. Iar simțirile pe care tocmai vi le-am caracterizat – aș putea spune ca și cum ar fi cuvinte bâiguite, pentru că lucrurile conțin atât de mult încât cuvintele limbii noastre nu pot exprima lucrurile decât într-un mod bâiguit – aceste simțiri erau experiențele așa-numitei inițieri egiptene în Isis. Cel care parcursese inițierea în Isis, își spunea, când

ajunsesse pe țărmurile existenței la nivelul întregului Univers și văzuse ființele care, de exemplu, formează trupul fizic și trupul eteric, când stătuse în fața zeiței tăcute, de la care emană căldură și lumină pentru existența celui mai adânc interior al sufletului uman: Acesta este Isis! Aceasta este zeița mută, tăcută, al cărei chip nu poate fi dezvăluit nimănui care privește doar cu ochi muritori, al cărei chip poate fi dezvăluit numai celor care și-au croit drum până la țărmurile care au fost descrise, astfel încât să poată vedea cu acei ochi care merg din încarnare în încarnare și care nu mai sunt muritori. Căci pentru ochii muritori, un văl impenetrabil învăluie această figură a lui Isis!

Atunci când cel care se iniția o văzuse astfel pe Isis și trăise în sufletul său cu simțirea pe care am descris-o, atunci aude ceea ce a fost descris ca naștere. Ce era această „naștere”? El aude această naștere ca ceea ce poate fi descris ca „răsunarea în toate spațiile a ceea ce este Muzica sferelor” și ca îmbinare a sunetelor Muzicii sferelor cu ceea ce se numește Cuvântul cosmic, cuvântul Creator al lumii, care străbate spațiile și toarnă în ființe tot ceea ce trebuie turnat în ființe, așa cum sufletul trebuie atunci să fie turnat în trupul fizic și în trupul eteric, după ce a parcurs viața dintre moarte și nașterea din nou. Tot ceea ce trebuie turnat din lumea spirituală în lumea fizică exterioară, astfel încât ceea ce a fost turnat în ea este apoi interior, sufletesc, toate acestea sunt turnate în ea de Armonia sferelor răsunând prin spațiile cosmice, care treptat se configurează în așa fel încât să poată fi auzită – plină de semnificație, exprimând semnificația interioară – drept Cuvântul cosmic, care însuflețește ființele care sunt trăite prin forțele căldurii și luminii și care se revarsă în acele corpuri, în acele trupuri care

izvorăsc din forțele și ființele divine, pe care omul le poate deja vedea cu vederea de mai înainte.

Așa privea cel ce se iniția în lumea armoniei sferelor, în lumea Cuvântului cosmic, așa privea în lumea care este adevărata patrie a sufletului omenesc în timpul în care acest suflet omenesc trăiește între moarte și nașterea din nou. Ceea ce se acoperă, se ascunde adânc în existența fizică pământească a omului, dar care apoi între moarte și o nouă naștere trăiește în răsfrângerea luminii și căldurii, care însă se învâluie adânc în lumea fizică ca lume a Sunetelor sferelor și a Cuvântului cosmic, aceasta era trăit în inițierea prin Hermes ca fiind născut din Isis. Isis stă atunci în fața celui ce se inițiază, astfel încât, pe de o parte, ea însăși stă acolo, pe de altă parte, ea a dat naștere celeilalte ființe, care trebuie privită ca Sunetele cosmice și Cuvântul cosmic. Acum cel ce se iniția se simțea în compania lui Isis și a Cuvântului cosmic născut din ea. Și acest „Cuvânt cosmic” este inițial apariția lui Osiris. „Isis împreună cu Osiris”, așa apar ei în fața contemplării nemijlocite; căci așa erau ei cunoscuți în cea mai străveche inițiere egipteană, că Osiris era în același timp fiul și soțul lui Isis. Acest lucru îl simțea cel ce se iniția, că era fiul și soțul lui Isis. Și aceasta era esențialul în inițierea antică egipteană, că cel ce se iniția prin această inițiere avea parte de tainele existenței sufletești care rămâne unită cu omul chiar și atunci când parcurge timpul care se află între moarte și noua naștere. Prin legătura cu Osiris era posibil ca omul să se cunoscă ca om în semnificația sa mai profundă.

Ceea ce a fost descris stabilește așadar faptul că inițiatul egiptean întâlnea Cuvântul cosmic și Sunetele cosmice ca explicatorii propriei sale ființe în lumea spirituală. Acest lucru

însă, în vremurile egiptene antice, a fost doar până la un anumit punct în timp. Din acest anume punct a încetat. Și există o mare diferență – acest lucru îl arată și viziunile din *Cronica Akasha*, când omul astăzi privește înapoi în timpurile străvechi – între ceea ce inițiatul egiptean trăia în templele egiptene vechi și ceea ce trăia în timpurile de mai târziu.

Să aducem în fața sufletelor noastre și ceea ce trăia inițiatul în timpurile de mai târziu. Acolo putea fi, de asemenea, condus prin tărâmurile întinse cât Universul până la țărmurile existenței, acolo putea avea parte de toate ființele care construiesc trupul fizic și trupul eteric al omului, acolo putea păși pe țărmurile existenței și o putea privi pe Isis tăcută, mută și să perceapă în ea Căldura cosmică, care pentru om conține forțele care de la moarte îl conduc până la o nouă naștere. Acolo putea cunoaște și lumina care luminează sufletul între moarte și o nouă naștere, și se naștea și dorul de a auzi Cuvântul cosmic și Armonia cosmică. Dorul trăia în suflet atunci când sufletul se unea cu zeița tăcută și mută Isis. Dar zeița rămănea tăcută și mută! Nici un Osiris nu s-a putut naște în timpurile de mai târziu, nici o Armonie cosmică nu a sunat, nici un Cuvânt cosmic nu a explicat ceea ce acum se arăta ca fiind Căldură cosmică și Lumină cosmică. Și atunci sufletul celui care se iniția era așa încât nu putea să-și exprime experiențele altfel decât spunând ceva de genul: „Așa privesc în sus cu jale, chinuit de setea de cunoaștere și dorul de cunoaștere, la tine, o, zeiță! Și tu rămâi pentru sufletul omenesc chinuit, plin de durere, care, pentru că nu se poate înțelege pe sine se simte ca și cum s-ar fi stins, ca și cum și-ar pierde existența –, tu rămâi pentru acest suflet omenesc tăcută și mută!” – Și zeița, copleșită de durere făcea

gestul ei exprimând că devenise neputincioasă să nască Cuvântul cosmic și Sunetele cosmice. Acest lucru cunoștea în ea cel care se iniția, că i-a fost smulsă puterea ei de a da naștere și de a-l avea pe alături pe Osiris, fiul și soțul. El simțea că Osiris i-a fost smuls lui Isis.

Cei care parcurgeau această inițiere și reveneau iarăși în lumea fizică aveau o viziune gravă, dar resemnată, asupra lumii. Ei o cunoșteau pe ea, pe Sfânta Isis, dar se simțeau ca „fiii văduvei”. Gravă și resemnată era viziunea asupra lumii a „fiilor văduvei”. Și momentul dintre inițierea veche, în care omul putea asista la nașterea lui Osiris în vechile Misterii egiptene, și cea în care putea doar să o întâlnească pe tăcuta, muta, și îndurerata Isis și să devină fiu al văduvei în Misteriile egiptene, momentul care separă cele două perioade ale inițierii egiptene, care este? Este timpul în care a trăit Moise. Întrucât karma Egiptului s-a împlinit așa încât Moise nu numai că a fost inițiat în Misteriile Egiptului, ci le-a și luat cu el. Conducându-și poporul său afară din Egipt, el a luat cu el partea inițierii egiptene care la Isis îndurerată, cum era ea mai târziu, a adăugat inițierea în Osiris. Așa a fost tranziția de la cultura egipteană la cultura Vechiului Testament. Da, Moise a dus cu sine taina lui Osiris, taina Cuvântului cosmic! Și dacă nu ar fi lăsat-o în urmă pe neputincioasa Isis, nu ar fi putut auzi ceea ce trebuia să audă, în modul în care trebuia el să îl înțeleagă pentru poporul său, cuvântul măreț, semnificativ: „Eu sunt eu-suntul, Ejuh asher Ejuh” [Ieșirea 3,14]. Astfel, taina egipteană a fost transferată tainei ebraice antice.

Prin aceasta am încercat, în cuvinte cu care pot fi descrise astfel de lucruri, să arătăm cum erau experiențele în Misteriile

lui Zarathustra și în Misteriile egiptene. Lucrurile nu pot fi reprezentate în cuvinte abstracte. Căci ceea ce contează este ca sufletul să treacă chiar prin trăirile corespunzătoare pe care am încercat să le caracterizez. Și este important să ne transpunem cu simțirea în ce se întâmplă în sufletul egipteanului de mai târziu care se iniția, să simțim cum se trăia pe sine sufletul său în lumile superioare, cum o întâlnea pe Isis cu privirea copleșită de durere, Isis cu fața cuprinsă de suferință, care avea o privire copleșită de durere și o față cuprinsă de suferință pentru că trebuia să vadă sufletul uman, care putea avea dor și sete de cunoaștere a lumilor spirituale, dar care nu putea fi satisfăcut.

Așa mai simțeau și anumiți inițiați greci aceeași ființă pe care egiptenii o considerau ca fiind Isis de mai târziu. De aici gravitatea inițierii grecești, acolo unde apare în gravitatea ei. Căci ce simțea cel care se iniția? – Ceea ce fusese trăit mai înainte în lumile suprasensibile, ceea ce făcuse ca aceste lumi suprasensibile să fie pline de sens, prin faptul că ele erau stăbătute de răsunetul Cuvântului cosmic și Sunetelor cosmice, nu mai exista. Cât de pustii și părăsite de Cuvântul lumii erau lumile suprasensibile în care omul a putut intra prin inițierea anterioară. Inițiatul în Misteriile lui Zarathustra se putea încă simți satisfăcut când în aceste lumi întâlnea ființele despre care am vorbit, căci el încă se simțea satisfăcut de Lumina cosmică pe care o simțea ca Ahura Mazdao. O simțea masculină, solară; egipteanul o simțea feminină, lunară. Iar cel care se iniția la un nivel mai înalt, simțea atunci și Cuvântul cosmic în inițierea prin Zarathustra. El nu îl simțea atât de concret, ca fiind născut dintr-o astfel de ființă cum este Isis; dar îl trăia și cunoștea Armonia sferelor și Cuvântul lumii.

Acum, în perioada egipteană de mai târziu – dar și în celelalte teritorii în această perioadă egipteană mai târzie –, când cineva se trăia pe sine ca om în lumile superioare, se simțea cu totul asemănător cu felul cum se simte încă și omul de astăzi, așa cum s-a spus la începutul conferinței de astăzi. El urcă în lumile superioare, ajunge să cunoască toate ființele care cooperează la înfăptuirea trupului fizic și a trupului eteric, și se simte părăsit, se simte singur, dacă nu intervine nimic altceva decât ceea ce s-a spus, pentru că are ceva în sine care tânjește după Cuvântul cosmic și Armonia cosmică și pentru că Cuvântul cosmic și Armonia cosmică lui nu îi pot răsuna. Astăzi se simte părăsit și singur. În perioada egipteană mai târzie, nu numai că se simțea părăsit și singur, ci se simțea – atunci când era ceea ce se numea „un veritabil fiu al văduvei” și era în afara trupului fizic și eteric și era în lumile spirituale –, se simțea ca suflet uman în așa fel încât simțirea sa o putea îmbrăca numai în cuvintele: Zeul se pregătește să plece din lumile în care tu ai intrat întotdeauna când ai simțit Cuvântul cosmic, Zeul a devenit inactiv! Și tot mai mult și mai mult acest sentiment s-a condensat în ceea ce s-ar putea numi echivalentul suprasensibil a ceea ce în lumea senzorială ne întâmpină ca moarte a omului: când vedem aici un om murind, când știm că el părăsește lumea fizică. Și când cineva se înălța în lumile spirituale ca inițiat al perioadei egiptene de mai târziu, era un participant la murirea lentă a Zeului. Așa cum simțim în cazul unui om atunci când trece în lumea spirituală, tot așa simțea un inițiat al perioadei egiptene de mai târziu, cum Zeul se retrage din lumea spirituală pentru a trece într-o altă lume. Acesta era lucrul semnificativ și remarcabil al inițierii egiptene de mai târziu, că inițiatul trăia de

fapt în lumile spirituale nu pentru încântare și beatitudine, ci pentru a lua parte la murirea treptată a unui Zeu care era prezent în aceste lumi superioare ca fiind Cuvântul cosmic și Sunetul cosmic. Din această atmosferă a fost condensat treptat mitul lui Osiris care îi este smuls lui Isis, care este dus în Asia și pe care și-l plânge Isis.

Cu această conferință ne-am plasat pe un singur mal, pe un mal al aceluiași fluviu care împarte evoluția omenirii în două părți. Am venit înapoi din direcția acestei evoluții a omenirii până la mal, stăm pe mal și ne-am adus în fața ochilor această oprire aici evocând dispoziția sufletească a inițiatului egiptean de mai târziu, „fiul văduvei”, care se inițiază pentru a trăi îndurerarea și resemnarea. Acum suntem pe cale să traversăm cu luntrea științei spirituale fluviul care desparte cele două maluri ale evoluției umane. Vrem ca în ultima conferință să vedem ce este pe celălalt mal, când ne împingem luntrea de la mal, de la locul unde am trăit experiența durerii pentru Zeul care moare în ceruri, când părăsim locul pentru a traversa fluviul și a ajunge pe celălalt mal. Vrem, când ajungem pe malul celălalt cu amintirea faptului că anterior am trăit moartea unui Zeu în ceruri, să vedem ce ni se prezintă atunci de cealaltă parte a acestui fluviu, atunci când luntrea științei spirituale ne poartă acolo.

CONFERINȚA a IV-a

Berlin, 7 februarie 1913

Alaltăieri am vorbit despre experiențele sufletului omenesc în raport cu principiile misteriale ale antichității, principiile Misteriilor orientale, egiptene. Cu aceasta am ajuns oarecum la ultima parte a pașilor de inițiere. Căci am redat ca fiind caracteristice tuturor sistemelor misteriale cei patru pași: Ajungerea până la pragul morții, A face cunoștință cu viața din lumea elementară, Vederea soarelui la miezul nopții și A sta în fața zeilor de sus și de jos. Este un stat în fața zeilor de jos când, pe de o parte, trebuie să percepem acele forțe care guvernează tot ceea ce se referă la trupescul uman, care rămâne în urmă în somn ca trup fizic și trup eteric. Aici avem de-a face cu zeii de jos în sensul cel mai larg al cuvântului. Pe de altă parte, trebuie să vorbim despre zeii de sus în privința tuturor forțelor care au de-a face cu ființa cea mai intimă a omului, așadar cu ceea ce trece prin diferitele încarnări: Eul și trupul astral. Am putut descrie alaltăieri cum sunt trăirile unui om de astăzi atunci când se familiarizează cu sistemul misterial, atunci când privește înapoi în Cronica Akasha experiențele prin care sufletele omenesti au trecut în cadrul Misteriilor în timpurile străvechi. Și a trebuit să subliniem impresia tragică pe care sufletele egiptene care erau în curs de inițiere o primeau în fața schimbărilor care se petreceau cu acea Putere cosmică care în cadrul misterelor egiptene era numită „Isis”. Lui Isis i-a fost luat soțul – acest lucru este bine cunoscut din legenda lui Osiris –, a fost biruit, dus de acolo de dușman, astfel încât vedem ca fiindu-

i smuls lui Isis ceea ce am numit Osiris. Dar, de asemenea, pentru viața în lumile superioare am ajuns să cunoaștem urmarea acestei situații schimbate în viața lui Isis. Sufletul care s-a ridicat în lumile spirituale în vremurile egiptene de mai târziu, a devenit un participant la zeul care murea treptat pentru lumile superioare, care a coborât în regiunea pământescă: în soarta lui Osiris. Căci așa era simțite lucrurile.

Este extraordinar de dificil să vorbim în idei și concepte despre dezvoltarea mai departe a acestei „sorti a zeilor”. Dar fiindcă în privința lucrurilor cele mai intime ale lumilor superioare ne-am obișnuit să adăugăm imagini – mai ales acolo unde limbajul nostru devenit deja atât de profan cu concepte și idei în cuvinte nu este suficient –, să exprimăm ceea ce trebuie să formeze ceva ca un leitmotiv al expunerilor de astăzi, într-o imagine pe care o veți înțelege bine.

Ne-am transpus în dispoziția sufletească tragică a celui care se iniția în perioada egipteană, ne-am transpus în felul în care a apărut această dispoziție sufletească prin faptul că a trebuit să-și spună ceea ce exprimau experiențele sale: „Altădată, când am venit sus în lumile spirituale, l-am găsit pe Osiris împregnând întinderile cu Cuvântul creator și semnificația sa, care reprezintă forțele de bază ale întregii existențe și deveniri. Tăcut și mut a devenit. Zeul care era numit Osiris a părăsit această regiune. El este pe cale să pătrundă în alte regiuni. El a coborât în regiunea pământescă pentru a intra în sufletele oamenilor.” – Abia atunci el, care înainte era cunoscut spiritual sufletelor omenești, a devenit manifest și în viața fizică, când Moise a auzit în lume vocea care mai înainte putea fi auzită doar în lumile spirituale: „Ejeh asher ejeh!” Eu sunt Eu-suntul care a fost, care

este, care va fi! Și atunci viața acestei Ființe, care se pierduse treptat ca Cuvânt creator în lumile spirituale pentru ceea ce trăia cel care se iniția, s-a mutat în regiunea Pământului, pentru a putea prinde viață treptat în sufletele oamenilor de pe Pământ, și în această trezire la o nouă viață către Înaltul Cerului mereu mai sus și mai sus, să poată înflăcăra evoluția ulterioară a pământului – până la sfârșitul evoluției Pământului.

Să încercăm să ne transpunem în dispoziția sufletească a celui care se iniția, cum el, în regiunile spirituale la care a putut ajunge el mai întâi, a simțit dispărând Cuvântul creator, cum acesta se scufunda în regiunea pământească, cum dispare pentru privirea spirituală. Să urmărim evoluția Pământului, cum acum acest Cuvânt creator pentru privirea spirituală merge înainte ca, de pildă, un râu care a fost la suprafață și apoi dispare sub suprafața Pământului pentru un anumit timp, pentru a ieși la suprafață din nou mai târziu într-un alt loc. Și a ieșit din nou la suprafață ceea ce sufletele aflate într-o dispoziție tragică, care se inițiau în misterele egiptene de mai târziu, văzuseră scufundându-se. A reapărut și au putut să-l vadă în timpurile de mai târziu cei cărora li s-a permis să ia parte la activitatea misterială. Și trebuiau să aducă în imagine ceea ce puteau vedea, ceea ce se ridica din nou, dar acum se ridica în așa fel încât de acum încolo aparținea evoluției Pământului.

Cum s-a ridicat ceea ce fusese scufundat în Egiptul antic? – Așa s-a ridicat încât a devenit vizibil în acea cupă sfântă, care este denumită „Sfântul Graal”, care este păzit de Cavalerii Sfântului Graal. Și în înălțarea Sfântului Graal se poate simți ceea ce s-a scufundat în Egiptul antic. În această înălțare a Sfântului Graal stă în fața noastră tot ceea ce este reînnoirea

după nașterea lui Christos a vechiului sistem mistic. Practic, denumirea „Sfântul Graal” și tot ceea ce este legat de el, include în sine ieșirea din nou la suprafață a esenței Misteriilor orientale.

Tot ceea ce se întâmplă la un moment dat în evoluția omenirii, pentru a duce mai departe această evoluție, trebuie într-o anumită privință să conțină în sine un fel de repetare a ceea ce a fost mai înainte. În fiecare epocă de mai târziu, trebuie să apară din nou într-o formă diferită experiențele anterioare ale omenirii. Știm că la cea de-a treia epocă culturală postatlanteană a evoluției umane a participat în special sufletul senzației al omului, că la cea de-a patra epocă culturală postatlanteană, la epoca greco-latină, a participat în special sufletul rațiunii sau afectivității al omului, și că în acea epocă care a urmat celei de-a patra, în care noi înșine încă trăim, sufletul conștiinței trebuie să se dezvolte în mod deosebit. Toate aceste lucruri sunt importante și pentru cel care se inițiază; căci și pentru acesta cele mai importante forțe de inițiere într-o anumită epocă trebuie să provină din acel membru al sufletului care este deosebit de important pentru acea epocă.

Astfel, inițierea egipteană era legată de sufletul senzației, inițierea greco-latină era legată de sufletul rațiunii sau al afectivității și, tot așa, inițierea celei de-a cincea epoci postatlanteene de civilizație trebuia să fie legată de sufletul conștiinței omului. Dar cele pe care inițiatul le-a trăit odată din forțele sufletului senzației trebuie repetate și în această a cincea epocă, când această epocă răsare în zorii ei, și tot așa trebuie repetat ceea ce a fost parcurs în cea de-a patra perioadă de cultură postatlanteană. Apoi se adaugă ca nou ceea ce și pentru

cei care se inițiază trebuie să fie prezent ca forțe de susținere din sufletul conștiinței. Într-un fel trebuie să aibă loc repetări ale celor de care a fost vorba în cele două epoci anterioare, și noul, care este deosebit de important pentru sufletul conștiinței, trebuie să fie adăugat. Prin urmare, cea de-a cincea perioadă de cultură postatlanteană, în care se evidențiază în special apariția noii inițieri, trebuie să prezinte instituții care îi pot recapitula omului, sufletului uman, tainele care au fost revărsate asupra evoluției umane prin sufletul egipteano-caldeean și pot recapitula tainele care s-au revărsat în acea perioadă pe care o numim a patra perioadă de cultură postatlanteană, perioada greco-latină, în care a avut loc și Misteriul de pe Golgota. Și la aceasta trebuie adăugat un nou element.

Ca și pentru vremurile de mai demult, tot așa și pentru aceste vremuri moderne ceea ce s-a petrecut în adâncurile Misteriilor este exprimat în prezentarea exterioară în cele mai variate legende, care exprimă mai mult sau mai puțin tainele la care sufletul omenesc trebuie să participe. Prin urmare era necesar ca tainele perioadei egipteano-caldeene să apară într-un fel de repetiție în fața sufletelor celei de-a cincea perioade. Erau tainele care se refereau la Cosmos, la revărsarea forțelor zodiacale, ale planetelor, dar mai ales tainele care se refereau la cooperarea dintre Soare și Lună și la colindarea acțiunilor Soarelui și Lunii – vorbesc despre mișcările aparente, pentru că acestea ne caracterizează suficient procesele – prin semnele zodiacului.

Dar trebuia să existe o diferență între modul în care aceste taine au apărut pentru a cincea perioadă de cultură și modul în care au apărut pentru a treia perioadă de cultură. Trebuia ca

totul să lucreze în sufletul conștiinței, în ceea ce reprezintă personalitatea omului, ceea ce constituie personalitatea omului. Acest lucru s-a petrecut într-un mod cu totul special prin faptul că acele forțe inspiratoare, care atunci când sufletele oamenilor s-au ridicat în regiunea spirituală a Cosmosului au fost văzute în cea de-a treia epocă culturală postatlanteană și într-un fel din spațiul cosmic s-au revărsat pe Pământ, în timpul celei de-a cincea epoci de civilizație au inspirat anumiți oameni. Astfel că în zorii celei de-a cincea epoci cultură au existat oameni care, nu tocmai prin instruirea lor, ci prin anumite influențe tainice care au avut loc mai întâi, au devenit instrumentele, purtătorii acțiunilor cosmice, așa cum emanau ele de la Soare și Lună în tranzitul lor prin semnele zodiacului. Și ceea ce putea fi dobândit atunci pentru sufletul uman ca taine prin intermediul acestor oameni, era repetarea a ceea ce fusese odată trăit prin sufletul senzației. Și oamenii care au exprimat circulația forțelor cosmice prin semnele zodiacului au fost aceia care au fost numiți „Cavalerii Mesei Rotunde a Regelui Arthur”.

Erau doisprezece, care erau înconjurați de o ceată de alți oameni, dar ei erau principalii cavaleri. Ceilalți oameni reprezentau, ca să spunem așa, mulțimea stelelor, în ei curgeau inspirațiile care erau mai împrăștiate în spațiul cosmic; dar în cei doisprezece cavaleri au curs inspirațiile care au venit din cele douăsprezece direcții ale zodiacului. Iar inspirațiile care veneau din forțele spirituale ale Soarelui și Lunii erau reprezentate de regele Arthur și de soția sa Ginevra. Așa am avut cosmosul umanizat în „Masa Rotundă a regelui Arthur”. Ceea ce s-ar putea numi școala superioară pedagogică pentru sufletul senzației al Occidentului a pornit de la Masa Rotundă a regelui

Arthur. De aceea ni se povestește – și legenda relatează aici în imagini faptele exterioare ale tainelor interioare care s-au petrecut cu sufletului uman în zorii acelei perioade –, cum cavalerii Mesei Rotunde a regelui Arthur au colindat pe Pământ și au ucis monștri și uriași. Ceea ce este reprezentat aici în imaginile exterioare indică acele eforturi care s-au făcut cu sufletele umane care trebuiau să avanseze în privința purificării și curățării acelor forțe ale trupului astral, care s-au exprimat pentru văzător în chiar acele imagini, în imaginile monștrilor, uriașilor și altele asemenea. Tot ceea ce așadar sufletul senzației urma să trăiască prin noul sistem mistic este legat de reprezentările Mesei Rotunde a Regelui Arthur.

Ceea ce sufletul rațiunii sau al afectivității urma să trăiască pentru Occident în această epocă modernă, a găsit la rândul ei reprezentarea legendară și este exprimată în însăși legenda Sfântului Graal. Așadar, ceea ce trebuia repetat din epoca în care a avut loc Misteriul de pe Golgota s-a concentrat în tot ceea ce emanat din tainele Sfântului Graal. Și de acolo au pornit, la cei care au dobândit înțelegerea Sfântului Graal, acele influențe care puteau lucra în sufletul rațiunii sau afectivității, pentru cine dorea să-și înțeleagă timpul. Și, de asemenea, în prezent mai trebuie să se exercite aceste influențe asupra sufletului omenesc, dacă acest suflet uman este să fie inițiat, dacă este să înțeleagă ceea ce este de fapt esența spirituală a timpului nostru. De multe, multe taine este înconjurat acest Sfânt Graal. Bineînțeles, astăzi se pot da doar indicii foarte schițate despre aceste taine; totuși, aceasta poate constitui punctul de plecare pentru considerații ulterioare mai detaliate, care probabil ar putea fi făcute odată asupra acestor taine ale Sfântului Graal. În

Sfântul Graal era conținut, dacă era înțeles în esența sa, tot ceea ce caracteriza tainele sufletului uman în timpurile mai noi.

Să luăm un inițiat din timpurile mai noi, când, după ce s-a eliberat cu Eul său și trupul său astral de trupul fizic și de trupul eteric, a ieșit din trupul fizic și din trupul eteric și a privit din exterior acest trup fizic și acest trup eteric, să luăm un astfel de inițiat și să ne imaginăm ce a văzut el în acest trup fizic și în acest trup eteric. El a văzut ceva care, într-o anumită privință, dacă nu a învățat să-l înțeleagă temeinic, ar putea fi foarte tulburător. Și o mai vede și astăzi. În trupul fizic și în trupul eteric este încorporat ceva care trece prin ele în diferite direcții ca niște curenți, de asemenea trece prin ele ca niște fascicule. Așa cum fasciculele de nervi străbat trupul fizic, tot așa este ceva – doar că mai fin decât nervii – încorporat în trupul fizic, despre care privirii oculte îi reiese: Acesta este mort – atât de mort încât omul îl are de fapt în propriul său corp ca o parte de substanță moartă. Acest lucru care este mort acum, care a fost condamnat la moarte de-a lungul întregii vieți dintre naștere și moarte, este același lucru cu ceea ce era încă viu în timpul perioadei orientale a evoluției omenirii. Da, această experiență o faci, că astăzi în trupurile umane ceva este mort care odinioară era viu. Și atunci cercetezi ce este deci de fapt, ce este mort acolo ca o incluziune în trupul uman și care odinioară era viu. „Mort” trebuie înțeles în sens relativ; este, ce-i drept, însuflețit de ceea ce-l înconjoară, dar există astfel de direcții și curenți în trupul uman care, față de ceea ce este viu, au întotdeauna tendința către mort. Cercetezi de unde vine acest lucru și atunci găsești că provine din următoarele.

Cândva, în timpurile străvechi, sufletele omenești aveau o anumită clarviziune, și chiar și în ultimele timpuri ale culturii egipteano-caldeene, această clarviziune era așa prezentă, încât omul atunci când privea în sus la cerul înstelat, el vedea nu doar stelele fizice, ci vedea și ființele spirituale care sunt unite cu aceste stele. Acest lucru făcea o impresie diferită asupra sufletului uman, atunci când în stările intermediare dintre veghe și somn, privea în Univers și vedea ceva spiritual, decât impresiile care există pentru sufletul uman astăzi, când cineva învață știința în sensul modern sau când trăiește în general cu conștiința obișnuită de astăzi. Dar toate sufletele care trăiesc astăzi, care sunt întrupate astăzi, au fost, de asemenea, întrupate în perioada egipteano-caldeeană. Toate sufletele care sunt prezente astăzi aici au privit odinioară din corpurile lor afară în spațiul înstelat, au luat parte la viața spirituală din Univers și au primit impresiile ei. Acest lucru s-a depozitat în suflete, a devenit o parte integrantă a sufletelor. Toate sufletele de astăzi au privit odinioară în Univers și au primit impresiile spirituale tot așa cum primesc astăzi impresiile culorilor și sunetelor. Acest lucru este în temelia sufletelor, iar sufletele și-au construit trupurile în consecință. Dar sufletele au uitat! Pentru conștiința de astăzi, el nu mai este în suflete. Iar ceea ce ca forțe de construcție din suflete corespunde celor vechi pe care sufletele le-au asimilat pe vremea aceea, acestea nu pot construi acum în trup, acestea lasă moartă partea corespunzătoare a trupului fizic și a trupului eteric. Și dacă nimic altceva nu ar interveni, dacă oamenii ar continua să trăiască numai cu acele științe care se referă la fizicul exterior, atunci oamenii ar trebui să se deterioreze din ce în ce mai mult, pentru că sufletele au

uitat acele lucruri – impresiile anterioare ale lumii spirituale – care țin de însuflețirea și construirea trupurilor fizic și eteric.

Aceasta este ceea ce vede cel care se inițiază astăzi și își poate spune: Sufletele tânjesc să însuflețească ceva în corpurile fizic și eteric pe care trebuie să-l lase mort, pentru că ceea ce au absorbit odinioară nu pătrunde în conștiința de astăzi. Aceasta este impresia tulburătoare pe care o are cel care se inițiază astăzi.

Așadar, există ceva în om de care suveranitatea sufletului este privată. Vă rog să luați acest cuvânt foarte în serios, căci prin aceasta se caracterizează natura omului modern, că există ceva în această natură a omului modern care este scos de sub suveranitatea sufletului, care este ca ceva mort în comparație cu ceea ce îl înconjoară plin de viață din organismul uman. Și lucrând asupra acestei părți moarte, forțele luciferice și ahrimanice au o influență asupra omului într-o măsură cu totul deosebită și într-un mod cu totul deosebit. În timp ce, pe de o parte, omul poate deveni tot mai liber și mai liber, în ceea ce este retras de sub suveranitatea sufletului se strecoară tocmai forțele ahrimanice și luciferice. Acesta este motivul pentru care există atât de mulți oameni în timpurile moderne care spun – pe bună dreptate –, că se simt ca și cum două suflete ar locui în pieptul lor, ca și cum unul ar vrea cu adevărat să se separe de celălalt. Multe din enigmaticele omului modern, din trăirile interioare ale omului modern, au la bază ceea ce tocmai s-a spus. Și așa-numitul Sfânt Graal nu a fost și nu este nimic altceva decât ceea ce poate se poate îngriji de partea vie a sufletului în așa fel încât să poată deveni stăpân pe ceea ce a devenit mort. Iar ceea ce se referă la Montsalvat, lăcașul de păstrare a Sfântului Graal, este

școala în care omul trebuie să învețe pentru partea vie a sufletului uman acele lucruri pe care, firește, nu avea nevoie să le învețe în Misteriile orientale și egiptene: unde trebuie să învețe ce trebuie turnat în partea sufletului care a rămas în vie, astfel încât să poată deveni stăpânul părții devenite moartă a trupului fizic și al părții devenite inconștiente a sufletului. Prin urmare, viziunea medievală a văzut în aceste taine ale Graalului acele lucruri care se refereau la repetarea perioadei greco-latine, la repetarea experiențelor în sufletul rațiunii sau afectivității; pentru că în ele este de fapt înrădăcinat cel mai mult ceea ce a fost uitat și a devenit mort. Prin urmare, tainele Graalului se refereau la pătrunderea acestui suflet al rațiunii sau afectivității cu o nouă înțelepciune.

Când inițiatul medieval voia să înfățișeze în imagini ceea ce avea de învățat pentru a-și pătrunde partea rămasă vie a sufletului cu noua înțelepciune, el se referea la castelul Sfântului Graal și la ceea ce, ca noua înțelepciune – aceasta fiind desigur „Graalul” –, provine din acest castel. Și când voia să indice ce este ostil acestei noi înțelepciuni, el indica un alt ținut, acel ținut în care sălășluiau toate ființele și forțele care își stabiliseră sarcina să ajungă la partea trupului uman devenită moartă și la partea sufletului uman devenită inconștientă. Acest ținut, în care pe bună dreptate – în sens ocult spus pe bună dreptate – au fost plasați toți descendenții ființelor spirituale malefice din timpurile străvechi, care își păstrasera cele mai rele forțe ale vrăjitoriei orientale – nu cele mai bune forțe care de asemenea rămăseseră –, ținutul care în această privință era cel mai rău intenționat, care era cel mai ostil față de Graal, era „Chastelmarveille”, locul de întâlnire a tot ceea ce vine, ajunge

la om în această zonă a trupului și sufletului omului, zonă care a trăit o soartă karmică așa cum tocmai a fost indicat. Ceea ce astăzi este deja mai spiritualizat, ceea ce a trecut într-o înțelepciune care poate fi adusă pretutindeni – pentru că acum suntem deja la trecerea înspre a șasea epocă culturală, în care aceste lucruri nu mai sunt legate de locuri – era în acele vremuri medievale, așa cum am indicat și în cartea *Conducerea spirituală a omului și a omenirii*, încă legat de anumite locuri. Așadar, în timp ce în vremurile vechi nu se vorbea într-un sens impropriu atunci când se indicau locuri, astfel încât trebuia să călătorești până la anumit loc dacă doreai să ai învățăturile în cauză, astăzi trebuie să vorbești în așa fel încât înțelepciunea să aibă un caracter mai puțin local; pentru că trăim în timpul tranziției de la viața în spațiu și timp la forme mai spirituale ale timpului.

În timp ce castelul Graalului a fost plasat în vestul Europei, castelul opoziției Graalului trebuia plasat într-un alt loc, unde omul, atunci când vine acolo, prin anumite forțe spirituale care se află acolo, poate avea atât o mare, puternică impresie bună, precum și pe de altă parte impresia opusă prin alte forțe, care au rămas acolo până în zilele noastre ca un efect akashic ulterior al acelor oponenți ai Graalului despre care s-a vorbit aici. Pentru că în acel loc se poate vorbi despre cele mai rele forțe, care sunt încă perceptibile în efectele lor ulterioare. Odinioară în acest loc s-au practicat, s-ar putea spune, desfășurându-se în întregime în viața fizică, artele malefice din care au radiat atacurile asupra părții sufletului uman devenită inconștientă și asupra părții organizației umane devenită moartă. Și toate acestea se articulează în jurul unei figuri din Evul Mediu a cărei strălucire

ajunge sub formă de legendă până la noi, dar pe care cei care sunt familiarizați cu sistemul mistic al o cunoșc foarte de bine, în jurul unei personalități care a fost una reală pe la mijlocul Evului Mediu, în jurul lui Klingsor, Ducele Terrei de Labûr, o regiune pe care trebuie să o căutăm ca loc în ceea ce este acum sudul Calabriei. De acolo, incursiunile dușmanului Graalului s-au extins în special până în Sicilia. Tot așa cum, atunci când intrăm astăzi pe pământul Siciliei și avem privirea ocultă, vedem lucrând asupra noastră efectele akashice ulterioare ale marelui Empedocle – care a fost deja menționat de mai multe ori –, așa cum acestea sunt prezente în atmosfera Siciliei, tot așa sunt încă perceptibile în ea astăzi și efectele malefice ale lui Klingsor, care odinioară din ducatul său Terra de Labûr s-a unit peste strămoșii cu acei dușmani ai Graalului, care s-au stabilit acolo în acea fortăreață care în ocultism și în legendă este numit Calot bobot.

Kalot bobot din Sicilia era la mijlocul Evului Mediu reședința acelei zeițe care este numită Iblis, fiica lui Eblis. Și dintre toate alianțele malefice care s-au făcut în evoluția Pământului între ființe în ale căror suflete erau puteri oculte, este cunoscută ocultiștilor ca fiind mai rea această alianță a lui Klingsor cu Iblis, fiica lui Eblis. „Iblis” este caracterizată chiar de nume ca fiind înrudită cu „Eblis”: acesta este numele figurii din tradiția mahomedană pe care noi o desemnăm ca „Lucifer”. Un fel de aspect feminin al lui „Eblis”, a Luciferul mahomedan, este „Iblis”, cu care, pentru artele sale malefice, prin care a lucrat împotriva Graalului în Evul Mediu, s-a unit cel ce este numit vrăjitorul malefic Klingsor.

Aceste lucruri trebuie exprimate în imagini, care însă care corespund realităților; ele nu pot fi exprimate în idei abstracte. Și întreaga inimiciție față de Graal a avut loc la fortăreața lui Iblis, „Kalot bobot”, la care și remarcabila regină Sybilla cu fiul ei William, în 1194, sub domnia lui Henric al VI-lea, s-au refugiat. Tot ceea ce s-a întreprins ca o putere dușmănoasă împotriva Graalului, și prin care, de asemenea, a fost rănit Amfortas, în cele din urmă conduce înapoi la alianța pe care Klingsor a încheiat-o la fortăreața lui Iblis, Kalot bobot. Și tot ceea ce intră prin Amfortas ca mizerie și suferință în tărâmul Graalului, este exprimat în această alianță. Aceasta face ca sufletul și astăzi să trebuiască să fie puternic înarmat atunci când ajunge în apropierea acelor regiuni din care pot porni toate influențele potrivnice care, în ceea ce privește tainele Graalului, se referă la evoluția progresivă a umanității.

Dacă privim problema în acest fel, avem pe de o parte tărâmul Graalului, pe de altă parte tărâmul malefic Chastelmarveille, în care intră în joc ceea ce alianța dintre Klingsor și Iblis a stabilit. Și avem aici, exprimat într-un mod dramatic minunat o interacțiune, ceea ce cel mai independent, cel mai interior dintre membrele sufletului – sufletul rațiunii sau afectivității – are de suportat în privința atacurilor din afară. Sufletul rațiunii sau afectivității în cea de-a patra perioadă culturală postatlanteană nu era încă atât de lăuntric pe cât trebuia să devină în cea de-a cincea. El s-a retras din acea viață care era mai mult cu lumea exterioară, așa cum era la greci și romani, s-a retras în interiorul omului, devenind mai independent și mai liber. În schimb, a fost mult mai vulnerabil – din motivele care au fost prezentate – la atacurile tuturor

puterilor, decât în perioada greco-latină. Întreaga schimbare care s-a petrecut cu sufletul rațiunii sau afectivității este exprimată în ceea ce stă în fața noastră, oarecum bâlbâit, sub formă de legendă și totuși atât de dramatic, în contrastul dintre „Montsalvat” și „Chastelmarveille”. Toate suferințele și toate biruirile sufletului rațiunii sau afectivității le simțim reverberând în povestirile care sunt legate de Sfântul Graal. Tot ceea ce trebuia să se schimbe cu sufletul omenesc în timpurile moderne, i se arată celui care a făcut cunoștință cu esența Misteriilor. Pentru aceasta avem nevoie doar să arătăm un caz concret.

Adesea oamenii care nu au dobândit încă suficiente noțiuni în această chestiune indică următoarele: Cum, de exemplu, poate un om ca Goethe, pe de o parte, să poarte în sufletul său anumite taine ale acestui suflet uman, și pe de altă parte să fie adesea atât de răscolit de pasiune, cum găesc acum oamenii care urmăresc biografia lui Goethe într-un mod oarecum exterior. Și realmente, în Goethe, dacă îl privim în acest fel, avem ceva în fața noastră care este în mod flagrant o „natură dublă”. Pentru o privire superficială, cu greu se pot împăca cele două părți ale lui: Pe de o parte, există sufletul măreț, capabil de simțiri înalte, care a putut expira anumite porțiuni din a doua parte a lui „Faust”, care a exprimat multe taine profunde ale naturii umane în „Basmul despre șarpele verde și frumosul crin”, și ai vrea, atunci când te adâncești în acest suflet, să uiți tot ceea ce probabil ai putea ști din biografia lui Goethe, și să te dăruiești în întregime numai sufletului care a fost capabil să realizeze așa ceva. Dar, pe de altă parte apare la Goethe chinuindu-l, străpungându-l în multe privințe cu muștrări de

conștiință, cealaltă natură, „uman, mult prea uman” în multe privințe.

Cele două naturi ale omului nu erau atât de despăturate în timpurile străvechi; nu se puteau despăturit așa. Un om a cărui biografie ar fi de prezentat într-un așa mod precum cea a lui Goethe, nu s-ar fi putut ridica la astfel de înălțimi cum sunt atinse în anumite porțiuni ale celei de-a doua părți a lui „Faust” sau în „Basmul despre șarpele verde și frumosul crin”, iar în sufletul său să se desfacă așa în două. Aceasta era imposibil în vremuri mai vechi. Abia în timpurile moderne a devenit posibil, întrucât în natura umană se găsește ceea ce am indicat, partea sufletului care a devenit inconștientă și partea moartă a organismului. Și ceea ce a rămas viu se poate purifica și curăța până acolo încât să poată exista loc în el pentru ceea ce conduce la „Basmul despre șarpele verde și frumosul crin”, iar celalaltă parte poate fi expusă atacurilor lumii exterioare. Și pentru că forțele caracterizate mai sus se pot încuiba acolo, în anumite circumstanțe poate fi chiar foarte puțină concordantă cu Eul superior al omului. Trebuie doar să înțelegem cum sufletul care a trăit în Goethe a făcut și el parte cândva din inițiații egipteni, apoi a trăit în Grecia unde a fost sculptor și în același timp discipol în filozofie. Apoi vine o încarnare – probabil doar una – între această încarnare greacă și aceea în care este Goethe, pe care nu am reușit încă să o gădesc. Dacă păstrăm acest lucru în fața sufletului nostru, atunci putem vedea cum un astfel de suflet, care în vechile încarnări a fost capabil să stăpânească întreaga ființă umană, este condus în jos pe Pământ, dar atunci trebuie mai întâi să lase un rest din întreaga natură umană, asupra căruia forțele răului pot avea influență.

Acesta este lucrul tainic și atât de greu de înțeles în naturi precum Goethe. Dar aceasta este și ceea ce dezvăluie atâtea taine din sufletul uman al timpurilor moderne. Tot ceea ce se petrece în dualitatea naturii umane atacă în primul rând sufletul rațiunii sau afectivității, iar acesta se împarte de fapt în acele „două suflete”, dintre care unul se poate scufunda destul de tare în materie, celălalt poate merge în sus în spiritual.

Așa ni se prezintă în „Cavalerii Mesei Rotunde a Regelui Arthur” repetarea a tot ceea ce candidatul la noua inițiere trebuie să trăiască într-un anumit sens în sufletul senzației. În ceea ce se grupează în jurul Sfântului Graal este înfățișat ceea ce sufletul rațiunii sau afectivității poate trăi în timpurile moderne. Toate cele prin care omul trebuie să treacă pentru a face acea parte a naturii sale duble suficient de puternică pentru a putea pătrunde tainele lumilor spirituale în timpurile moderne, trebuie să se desfășoare în sufletul conștiinței. Acesta este elementul nou care trebuie adăugat. Și ceea ce trebuie să se petreacă în sufletul conștiinței, este exprimat în tot ceea ce se cristalizează în jurul figurii lui Parsifal. Toate legendele care sunt legate de Masa Rotundă a Regelui Arthur reprezintă repetarea experiențelor din vremurile anterioare în sufletul senzației; toate legendele și povestirile care sunt direct legate de Sfântul Graal, făcând abstracție de Parsifal, reprezintă prin ce trebuie să treacă sufletul rațiunii sau afectivității; și tot ceea ce este exprimat în figura lui Parsifal, acest ideal al inițierii moderne, în măsura în care această nouă inițiere ține de sufletul conștiinței, reprezintă forțele pe care trebuie să le asimilăm în noi în special prin ceea ce numim sufletul conștiinței.

Astfel se prezintă în principiu cooperarea celor trei membre ale sufletului omului timpurilor moderne în forma legendară triplă. Și așa cum prin legendele mai vechi putem simți taine adânci ale sufletului omenesc, tot așa prin aceste legende putem să simțim tainele adânci ale Misteriilor timpurilor moderne. Este ceva cu totul neadevărat atunci când se vrea să se trezească ideea că sistemul de inițiere nu s-a schimbat din cele mai vechi timpuri, și că un om de astăzi al Vestului trebuie să parcurgă aceleași etape pe care le-a parcurs un om din Estul mai vechi sau chiar mai nou. Adevărat este contrariul. Desigur, lucrurile se desfășoară în așa fel încât ceea ce era caracteristic la un moment anterior se extinde pentru anumite popoare încă până la un moment ulterior în timp. Adevărat este așadar că întregul sistem de inițiere al timpurilor moderne are un caracter mult mai interior, impunând cerințe mult mai puternice asupra adâncului sufletului omenesc, dar într-un anumit sens nu poate accesa nemijlocit partea exterioară a naturii umane, astfel încât, mult mai mult decât în vechea inițiere, exteriorul trebuie purificat și curățat prin faptul că interiorul devine puternic și devine stăpân asupra exteriorului. Asceza exterioară, instruirea exterioară, țin mult mai mult de esența vechii inițieri; evoluția nemijlocită a sufletului însuși, astfel încât acest suflet să dezvolte forțe puternice în lăuntrul său, ține mult mai mult de esența noii inițieri. Și deoarece condițiile exterioare sunt de așa natură încât abia în decursul timpului vor fi depășite incluziunile moarte ale naturii umane, care îl pot tulbura atât de mult pe inițiatul de astăzi, trebuie spus: În timpul nostru și în viitor încă vor exista cu siguranță multe naturi similare cu cea a lui Goethe, care cu o parte a ființei lor se înalță sus, cu cealaltă

parte dimpotrivă, se unesc cu „umanul, mult prea umanul”. Naturi umane care în încarnările anterioare nu au arătat deloc aceste particularități, care, dimpotrivă, la acea vreme au arătat o anumită armonie între exterior și interior, pot intra în încarnări noi, în care se poate manifesta o profundă dizarmonie între organizarea exterioară și cea interioară. Iar cei care cunosc tainele încarnărilor umane nu se vor simți descumpăniți atunci când poate fi prezentă o astfel de dizarmonie; căci, în aceeași măsură în care cresc aceste lucruri, crește și capacitatea oamenilor de a judeca, și cu aceasta încetează vechiul principiu al autorității. Prin urmare, trebuie tot mai mult și mai mult să apelăm la verificarea a ceea ce provine din Misterii. Ar fi mai comod să se acorde atenție numai laturii exterioare a celor pe care trebuie să-i instruiască, pentru că atunci nu trebuie să se pună problema dacă faptele, ceea ce ei trebuie să predea și să spună și să facă spiritual, sunt legate de înțelegerea umană și de logica fără prejudecăți. Cu toate că nici în cea mai mică măsură nu trebuie luată apărarea dualității naturii umane, ci în sensul cel mai strict trebuie să fie cerută stăpânirea sufletului asupra exteriorului, trebuie totuși spus că faptele indicate sunt absolut corecte pentru dezvoltarea modernă.

Pentru că, practic, efectele ulterioare ale lui Klingsor și Iblis sunt încă mereu prezente, chiar dacă într-o altă formă. În special, ne confruntăm în prezent cu o epocă în care aceste efecte, aceste atacuri care pornesc de la Klingsor și Iblis și care pun treptat stăpânire pe oameni, se strecoară și în viața intelectuală, în acea viață intelectuală care este legată de educația modernă, de popularizarea științei moderne. Ceea ce omul învață de multă vreme încoace, ceea ce este considerat a fi

corect, potrivit să-l învețe pe copil și să cultive în copil, și ceea ce este luat ca sedimentul educației moderne, nu trebuie judecat pur și simplu pe baza faptului că cineva care se crede a fi foarte deștept spune că înțelege lucrurile și că sunt absolut adevărate, ci totul trebuie judecat după cum acționează asupra sufletelor, cum fecundează sufletele, ce impresii face asupra sufletelor. Și dacă cineva devine mai deștept și mai deștept în sensul în care este la modă astăzi să-l numim pe om „deștept”, atunci el dezvoltă în sufletul său astfel de forțe care în această încarnare se pot dovedi probabil foarte capabile să aibă un cuvânt important de spus acolo unde se vrea să se trăiască materialist sau monist; dar atunci se atrofiază anumite forțe vii care ar trebui să fie în organismul omului. Și când un astfel de suflet, care a asimilat numai aceste sedimente specifice formării moderne, intră apoi în următoarea încarnare, îi lipsește forța de a construi organismul în mod corespunzător. Cu cât cineva este mai axat pe intelect, mai „deștept” într-o încarnare anterioară raportat la timpul de care ne apropiem, cu atât este mai „prost” într-o încarnare ulterioară. Căci acele categorii și concepte care se referă numai la existența senzorială exterioară și la acele idei care țin laolaltă existența senzorială exterioară, produc în suflet o astfel de configurație, oricât de fină ar fi ea din punct de vedere intelectual, care își pierde puterea intensă de a acționa asupra creierului și de a se folosi de creier. Și a nu-ți putea folosi creierul în viața fizică înseamnă a fi prost.

Dacă ceea ce susțin materialistii ar fi adevărat: că creierul este cel care gândește, cu siguranță li s-ar putea oferi ceva consolare. Dar această afirmație nu este adevărată, tot așa cum cealaltă afirmație nu este adevărată, că „centrul vorbirii” s-a

format singur. S-a format prin faptul că oamenii au învățat să vorbească și, prin urmare, centrul vorbirii este un rezultat al limbii. Și așa este toată activitatea creierului – și în istorie – rezultatul gândirii, nu invers. Creierul este modelat plastic prin gândire. Dacă sunt dezvoltate numai acele gânduri care sunt uzuale astăzi, dacă gândurile nu sunt pătrunse de înțelepciunea spiritualului, atunci sufletele care astăzi se ocupă cu gândirea numai în ceea ce este material, în încarnările ulterioare nu-și vor mai putea folosi creierul lor în mod corespunzător, deoarece forțele nu mai pot avea impact asupra creierului pentru că devin prea slabe. Aceasta este așa, că un suflet care astăzi doar, să spunem, calculează debite și credite, sau se ocupă cu uzanțele vieții comerciale sau industriale, sau asimilează numai concepte materialiste ale științei, se umple cu formațiuni de gânduri care treptat în încarnările ulterioare întunecă conștiința, deoarece creierul ca o masă neplastică – exact cum este astăzi în cazul înmuierii creierului [encefalomalacie] –, nu mai poate fi modelat de forțele de gândire. Prin urmare, pentru cei care privesc în aceste forțe mai profunde ale evoluției umane, tot ceea ce poate trăi în suflet trebuie să fie pătruns de înțelegerea spirituală a lumii.

Deci natura umană în timpurile moderne poate fi încă o natură dublă. În forțele care aparțin în primul rând de sufletului conștiinței, omul trebuie să asimileze cunoștințe, cunoștințe spirituale interioare, cunoaștere spirituală. Omul trebuie să biruie cele două regiuni prin care trece Parsifal: trebuie să biruie „apatia” și „îndoiala” din sufletul său. Întrucât dacă ar lua cu el apatia și îndoiala în încarnarea ulterioară, nu ar fi capabil să o scoată la capăt. Omul trebuie să devină știutor cu privire la

lumile spirituale. Numai prin faptul că în sufletul uman se extinde viața pe care Wolfram von Eschenbach o numește Saelde și care nu este altă viață decât cea care revarsă cunoașterea spirituală asupra sufletului conștiinței, numai prin aceasta poate evoluția sufletului uman să treacă cu adevărat fructuos din epoca a cincea în cea de-a șasea.

Acesta este unul dintre rezultatele Misteriilor mai recente; acestea sunt rezultatele importante, semnificative, care trebuie să fie asimilate din Misteriile de astăzi, care sunt un efect ulterior al Misteriului Graalului. Dar acesta este, de asemenea, așa că – spre deosebire de toate cunoștințele misteriale mai vechi – poate fi și înțeles în mod real de toată lumea. Căci, puțin câte puțin, forțele inconștiente și moarte ale sufletului și ale organismului trebuie cucerite printr-o pătrundere puternică a sufletului conștiinței cu cunoaștere spirituală, adică cu o cunoaștere spirituală înțeleasă, pricepută, nu cu o cunoaștere bazată pe autoritate.

Însăși lucrurile care au fost spuse astăzi pot, dacă se ia în considerare tot ceea ce educația, cunoașterea de astăzi poate oferi oamenilor, atunci când au fost ascultate – ele pot fi găsite desigur numai de cel care ajunge să cunoască privind ca văzător Misteriile de astăzi – pot fi înțelese de la un capăt la altul, pot fi înțelese în întregime în mod corect. Și ele trebuie să fie înțelese în întregime! Așadar, la mulți oameni moderni care se străduiesc să ajungă în lumile superioare, în personalitatea lor exterioară ar putea fi încă vizibil ceva din „umanul, mult prea uman”, sau din cele prin care el se ridică pe sine din uman, mult prea uman. Da, se poate ca „hainele bufonului” să fie încă vizibile prin armura spiritualului, ca la Parsifal. Dar nu acest

lucru este important. Ci ceea ce contează este să existe în suflet dorința aprinsă de cunoaștere spirituală, de înțelegere spirituală – acel imbold care este indestructibil în Parsifal și care în cele din urmă îl aduce totuși la castelul Sfântului Graal. În ceea ce este înfățișat despre Parsifal, dacă le înțelege corect, omul poate găsi toate variatele antrenamente ale sufletului conștienței care sunt necesare pentru ca din sufletul conștienței să lucreze în mod corect, astfel încât ființa umană să poată lua în stăpânire forțele care se învârtesc și se luptă între ele în sufletul rațiunii sau afectivității. Cu cât omul de astăzi intră mai mult în sine și dorește să exerseze cunoașterea de sine, să exerseze sincer cunoașterea de sine, cu atât mai mult va găsi cum în sufletul său sfredelește lupta, care este o luptă în interiorul sufletului rațiunii sau afectivității. Căci „cunoașterea de sine” în această privință este un lucru mai dificil astăzi decât cred mulți oameni și va deveni de fapt tot mai dificilă și mai dificilă. Omul încearcă să ajungă la cunoașterea de sine și, chiar dacă la exterior este capabil să se țină în frâu în multe privințe și să fie un om de caracter, el observă adesea, când vine momentul, cum în interiorul său cel mai adânc cele mai ascunse pasiuni și cele mai ascunse forțe sfredelesc, cum ele sfâșie tocmai ceea ce este regiunea sufletului înțelegerii sau afectivității.

Și în ce situație se găsește altfel omul în prezentul nostru, care ia în serios cunoașterea și știința! De dificultatea acestei vieți interioare s-ar putea să nu-și dea seama niciodată acei oameni care într-o activitate științifică exterioară sau în repetarea spuselor celor din activitatea științifică exterioară, văd o cunoaștere reală, autentică și cunoștințe reale, autentice. Dar un suflet care ia lucrurile în serios și demn, cu sete de

cunoaștere, este altfel atunci când privește cu adevărat în ființa sa interioară. El caută poate în această știință sau în cealaltă, caută și caută, caută și în viață să se descurce cu ceea ce i se înfățișează în viața umană. După ce a căutat o vreme, crede că știe una sau alta. Dar apoi caută mai departe. Și cu cât caută mai mult cu mijloacele vremii, cu atât se simte mai des sfâșiat, cu atât mai mult cade la îndoială. Și sufletul care, după ce și-a însușit instruirea, formarea specifică timpului prezent, își mărturisește că numai cu această formare din prezent nu poate cunoaște nimic, acest suflet este adesea cel care se ocupă cu cea mai mare seriozitate și demnitate cu cunoașterea de sine.

De fapt, nu poate exista un suflet modern mai profund care să nu treacă prin îndoiala care să-l roadă. Sufletul modern ar trebui să ajungă să trăiască această îndoială mistuitoare! Abia atunci se va adânci el cu forțe puternice în acea cunoaștere spirituală care este propriu-zis pentru sufletul conștienței și care trebuie să se reverse din sufletul conștienței în sufletul rațiunii sau afectivității pentru a deveni stăpân acolo. Prin urmare, trebuie să căutăm să pătrundem cu înțelegerea rațională ceea ce este oferit sufletului conștienței din cunoașterea ocultă. Prin aceasta vom dezvolta în interiorul nostru o astfel de Sine care este un adevărat stăpân și conducător interior. Când ajungem să cunoaștem natura Misteriilor moderne, atunci stăm față în față cu noi înșine.

Așa trebuie de fapt să simtă cel care se apropie de Misterii, stând față în față cu el însuși în așa fel încât își dă silința să devină unul care tinde spre virtuțile lui Parsifal, și care totuși știe că el este încă un altul: că el – din cauza tuturor condițiilor descrise ale timpurilor moderne, pentru că el este un om al

timpurilor moderne – este rănitul Amfortas. Omul timpurilor moderne poartă în el această natură dublă: Parsifal care se străduiește și rănitul Amfortas. Așa trebuie trebuie să se simtă pe sine în cunoașterea sa de sine. De aici izvorăsc atunci forțele care trebuie exact pornind din această dualitate să ducă la unitate și care să-l aducă pe om încă puțin mai departe în evoluția lumii. În sufletul nostru al rațiunii sau al afectivității, în adâncul ființei noastre lăuntrice, trebuie să se întâlnească omul modern rănit în trup și suflet într-o anumită privință, Amfortas, și Parsifal îngrijitorul sufletului conștientiei. Și nu este spus într-un mod impropriu, ci este spus cu totul în sens propriu că omul pentru a câștiga libertatea trebuie să treacă prin „rănirea” lui Amfortas, trebuie să ajungă să-l cunoască pe Amfortas-ul din el însuși, pentru a ajunge să-l cunoască și pe Parsifal. Așa cum era adecvat în vremurile egiptene să urcăm în lumile spirituale pentru a o cunoaște pe Isis, așa este adecvat în vremurile de astăzi să pornim de la spiritualitatea acestei lumi și să urcăm prin natura spirituală a acestei lumi către lumile spirituale superioare. Aceasta nu este o caracteristică reală a timpului nostru atunci când cineva vrea să nege natura Amfortas. Deoarece omului modern îi place atât de mult să se înconjoare cu Maya, se întâmplă că vrea să-l nege pe Amfortas. Căci cât de frumos sună când se spune: Umanitatea merge mereu înainte! Da, dar această mergere înainte trece prin căi întortocheate! Și pentru a dezvolta forțele Parsifal în natura umană, natura Amfortas trebuie să fie recunoscută în omul însuși.

Astfel, pentru acest ciclu m-am străduit în primul rând, pornind de la legende, din care am încercat să aduc imaginile pentru procese sufletești profunde, să conduc măcar ceva din

presimțirile dumneavoastră mai profunde către esența Misteriilor moderne. Poate că într-o zi vom reuși să vorbim în termeni și mai clari, când va fi posibil, despre ceea ce Misteriile moderne dezvăluie referitor la ființa omului modern, referitor la natura dublă pe care omul o poartă în sine: referitor la Amfortas și Parsifal.